Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
свет

Кlиранди 19 апрель № 32 (2244) 1959 шу
Мах 20 кеп.

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

Городаши юрташи тоаяь хозъяра дукхагIа терко е

ДегIа боккха тоам хулаш хоза хет хIанз Грознен улицашка гIолла дIаволавелча. Кастта хозача зизаех йиза, листа гIа теха дIаоттаргья улицашка а бахача наьха коашка а ягIа гаьнаш. ЧIоагIа эргаяьнна хувцалуш йоагIа вай город — Нохч-ГIалгIай АССР столица. Iалаьмате хоза я города центрерча Ленина цIерахча майдане. Советски пачхаьалкхе вIашагIъеллача сийлахьвоккхача баьччана В. И. Ленина оттадаь памятник дагIа цига. Хоза ха еттача хана сайрийна эзараш грозненцаш бIаргаго йиш я майдан тIа. Асфальт теха шаьрача, лампашца сийрдаяьккхача йоккхача майдан тIа сакъердаш лел уж. Май бетта, ерригача гаьнашта гIа техача хана къаьстта хоза хул 11-ча Августа цIерахча улицах. Дукха этажаш йола керда цIенош дукха даьд цу улицах. Иштта лакхача хозача цIенощца тоаяьй Революцен цIерах йола проспект а.

Тоалуш, хозлуш йоагIа города йисте яда керда поселкаш—Ташкала, Керда Катаяма, Черноречье, Калининеи Кировеи цIерах яраш, асфальт йилла тоаеш латт итташ улицаш, нах бахача цIеношка газ чуюлаш, теплофикаци еш латт. Цу даькъе боккха болх баьб дIадахача шера, кхы а дукхагIа балхаш де лаьрхIа да укх шера.

14 миллион сом совгIа ахча да цу балхашта дIадахийта лаьрхIар. Цул совгIа дукха ахча дохийт цу балхашка промышленни предприятеша а. Из ахча гIоргда иштта Грозне водопровод шеръяргa а, Урус-Мартановски, Ведински, Гудермесски, Шалински районашка яхка лаьрхIача водопроводашка а.

ХIара шера эргаювлаш, тоалуш, хозлуш, дегIайоагIа вай республикера городаш МагIалбик, Гудермес, юрташ, болхлой поселкаш. Цхьабакъда хIара гражданина, хIара патриота лов ше Iоваь, ше хьалкхийна город, поселок е юрт кхы а сихагIа дегIаяр, кхы а хозагIа из тоаялар, цун улицах кхы а дукхагIа гаьнаш ягIаш хилар.

Вай республикера городаш, юрташ тоаяь хозъяра даькъе доккхий декхараш тIадувш бахача наха, ерригача вай общественноста. ДукхагIа долча даькъе шерра цу балха баха нах юкъе озарга хьежжа хургда уж декхараш кхоачашделга а. ДукхагIа цу гIулакха актив, цIен-ноаной, дешархой, пенсионераш юкъе а озаш из болх дIабахьа лаьрхIача Советаша лаьцар нийса никъ ба. Гаргтарча шин-кхаь шера дуккха эзараш декоративни, сомий гаьнаш йогIарца а берашта дуккха ахканара площадкаш хьалъярца а ерригa поселок тоае лаьрхIад Черноречински поселкови Совето. Берригa юрта баха нах оарцагIа баьхаб цу гIулакха хIанз Совето.

Цу лоархIамерча гIулакхе хьинаре дакъа лаца торо йолаш ба вай кагирхой а. Цу даькъе дика опыт йолаш ба дIадахача шера дика из болх дIабехьа бола Урус-Мартановскии, Наурскии, Каргалинскии, Саясановскии районашкара комсомольцаши кагирхойи. Улицашка а наькъашта юхе гIолла а 25 эзарнел совгIа гаьнаш егIай, школашка а совхоза центральни усадьбе а комсомольски бешамаш егIай Наурски районерча комсомольцашеи кагирхошеи. Иштта хоза тоаяьй шоай юрташ Саясановски районерча комсомольцашеи кагирхошеи а. Цар шоай низаца хьалъяьй кхоъ клуб, йиллай 16 километр радиолини. Иштта къахьега торо а я декхарийла а я хIара районни комсомольски организаци.

Кхы а хьинарегIа тIагIертта юкъера дIадаха деза цу лоархIамерча гIулакха—вай городаш, юрташ хозъяра, тоаяра духьале еш дола кхоачамбоацараш. ХIанз каст-каста Грозне а республикерча кхыча городашка а юрташка а бIаргаго йиш я йокъа а енна ягIа къона гаьнаш. ДIадахача шерашка дIаегIай уж, бакъда эшшача хана хий тоха, гонахьара ахка, доагтIача тайпара царна доал де, уж лелае саг ца хилар бахьан долаш зехьа дайнад уж дIайогIача хана царна хьийга къа. Укх шера къаьстта дикагIа лорае еза, доал де деза дIаегIача кердача гаьнашта. Цу даькъе а инициатораш хила декхарийла ба вай кагирхой. ХIара комсомолец, хIара пионер, хIара школьник декхарийла ва дIаегIача къоначa гаьнашта доал дара гIулакх дизза хьаллаца. Къона гаьнаш дIаегIа ца Iеш уж хьалкхеелга а — из да вай кагирхошта хьалхашка латта декхар. Дуккха шераш дIадахача, хIанзара кагирхой хьалкхийча доккхал а деш уж ала йиш йолаш хургба:

— Дог гIоздоахаш йола, дIайхача дийнахьа Iи деш йола ер гаьнаш дIаегIараш тхо да, — аьнна.

ЦIенъяь, тоаяь, хозъяь улица, ков, вахаш йола моттиг дIаоттаелга, гаьнаш дIайогIилга, цIенхьалхашке кIир теха тоаелга — из дерригa де хала дац де безам хилча. Из болх лелабе безар коммунальни хозяйство я, цIеной управляющи ва, е сельсовет я яхаш, цу гIулакха юстара гIертилга нийса дац. Нагахьа санна йокъалуш латта га шоашта бIаргаяйча цунна хий тохилга, е улица тIара порядок телхаеш лоалахо хилча из мегаргдоацаш гIулакх хиларах из дIакхетавелга хIара гражданина де йиш йолаш да.

Грозни а, республикера кхыйола городаш а, юрташ а, болхлой поселкаш а тоаяь хозъелга — берригача къахьегамхой сийлен декхар да!

РСФСР Лакхехьарча Совета хьалхара сесси

14—16 апреле Кремле ший болх дIабихьар пхезлагIа хержача РСФСР Лакхехьарча Совета цхьоалагIча сессес.

Сессес дийцар «Школан вахарцара бувзам чIоагIбарахи РСФСР халкъа образованен система дIахо дегIайоалаярахи» дола дош.

Юкъара юкъера образовани эргаяккхарах доклад йир РСФСР просвещенен министра нов. Е. И. Афанасенкос.

Профессионально - технически образованех дийцар СССР Министрий Советерча къахьегама резервай кертерча управленен начальника заместителa нов. А. Ф.Бордадына.

Лакхерча образованех доклад йир СССР-а лакхерча образованен Министра хьалхарча заместителa нов. В. Н. Столетовс.

Докладех йолча пренеех къамаьлаш даьча берригача депутаташа дийцар ССКП XXI-ча съездо оттадаь сийлахь-доккха декхараш кхоачашде РСФСР къахьегамхой чIоагIа дог айдаларца болабеннилга. Школан вахарцара бувзам чIоагIбара хьалхарча дикагIча опытах дийцар депутаташа.

Сессес берригаш раьза а болаш тIаийцар школан вахарцара бувзам чIоагIбарахи РСФСР халкъа образованен система дIахо дегIайоалаярахи дола Закон.

Сессес дIахо къоастадир РСФСР Лакхехьарча Совета президиум харжара дош.

Партийни группои КъаьнагIчар советои тIадилларца РСФСР Лакхехьарча Совета президиума председателахи, цун заместителехи, хIаьта иштта РСФСР Лакхехьарча Совета президиума членехи предложени йоалаеш къамаьл дир А. Б. Аристовс.

ССКП ЦК-с могадарца нов. Аристовс предложени ю РСФСР Лакхехьарча Совета президиума председателалла ССКП ЦК президиума член нов. Н. Г. Игнатов харжа.

Сессес берригаш раьза а болаш РСФСР Лакхехьарча Совета президиума председателалла хорж нов. Н. Г. Игнатов. Иштта хержаб РСФСР Лакхехьарча Совета президиума председатела заместителаши членаши. Сессес чIоагIйир РСФСР Министрий Совета Председатель Д. С. Полянский керте а волаш РСФСР-а керда правительство.

Цу тIа ший болх чакхбаьккхар сессес.

(ТАСС).

Семилеткан фондаш лакхъю

Майна хьалхарча укх деношка дика къахьег Грознерча локомотивни депон бригадаша. Доагам кходарца белгалбаьнна ба депон дикагIа бола машинисташ: цхьоалагIча кварталах семилеткан фонда счета тIа 18,5 тонн доагам дIаяздаь Симкин Андрей, 20 тонн доагам дIаяздаь Шкутов Георгий, 19,2 тонн доагам дIаяздаь Михайлов Павел, иштта кхыбараш.

Г. АНОХОВ.

ССКП обкомеи Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Советеи

Каргалински къахьегамхой депутатий станични Совета инициативах

Республикан юрташ, поселкаш, станицаш тоае юртий, поселкай, станицай Советий социалистически яхь дIайолаяь йола Каргалински станични депутатий Совета инициатива мога а яь, ССКП обкома бюроси Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Советои юрташкара, поселкашкара, станицашкара къахьегамхой депутатий Советий исполкомаш декхарийла йир Каргалински къахьегамхой депутатий станични Совета кхайкаралга хьажа, нах баха моттигаш тоеш де деза гIулакхаш белгалдаха, цу гIулакхашта юрташка, болхлой поселкашка, станицашка баха нах юкъеоза.

ССКП обкома бюроси Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Советои ССКП райкомаштеи горкомаштеи, къахьегамхой депутатий районнии городскойи Советий исполкомашта тIадиллар нах баха моттигаш тоае гIулакхаш вIаштIехьа доахача а уж кхоачашдеча а юрташкарча, поселкашкарча, станицашкарча Советашта нокъостал дар.

1959 шера 5 январе Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совето оттаяьча постановленега хьежжа, юрташкарча, поселкашкарча, станицашкарча Советаша лоаттаеча яхье хьалхара моттиг къоастаеш, нах баха моттигаш тоаеш Совето даьха толамаш Советий територе тIа йолча колхозий, совхозий, предприятей боахама балха хьалхле лелаеча даьхача толамашта нийса лоархIаргдолаш оттадир ССКП обкомои Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Советои.

Нохч-ГIалгIай АССР-а юрташкарча, поселкашкарча, станицашкарча ерригача къахьегамхой депутатий Советашка Каргалински районерча Каргалински къахьегамхой депутатий станични Совето даь

Кхайкарал

Дукха деза новкъостий, депутаташ!

ССКП XXI-ча исторически съездо дIайолаяьй вай мохк кхы а кердагIа дола сийлахь-доккхий гIулакхаш де дIаболалуш йола ха — коммунистически общество шерра хьалъе йолаеш йола ха.

Дукха езача Коммунистически партен хьалхленца советски халкъо кхы а кердагIа дола толамаш доахаргда халкъа боахама дерригача доакъошка. ЦIаккха ца хиннача тайпара общественни хIама хьаду низаш дегIадахкареи национальни доход лакхъялареи ларда тIа укх ворхI шера чухь къахьегамхой материальни вахара хьал лакхлургда, лоархIам боллаш тоалургда наха бахача эша а торговлен а гIулакх, дукхагIа шерлургья социально-культурни учрежденеш, дукхагIа хьалдергда нах чубаха а коммунальни а гIирсаш. Партен XXI-ча съезда соцамаш шоай низ ца кхобеш толамца кхоачашде уйла йолаш ба берригa советски нах.

Нохч-ГIалгIай АССР-а юрта Советаша 1959 шера лаьцача социалистически яхьа юкъе а даха, оаха, Каргалински станични Совета депутаташа чIоагIо яьй юртбоахама продукташ чIоагIа дукхагIа яха оахоша тIаийца декхараш кхоачашдарца Каргалински станица тоаеш беча балха юкъе доккха дакъа лаца а 1959 шера ер гIулакхаш чакхдаха а:

1. Къахьегамхой низаца станицен лаьтта 900 сомий га, 1200 хоза га, 400 комсий хетолг догIа. Царел совгIа станицен хIара боахаме 8 сомий гаи 8 хоза гаи йогIа.

2. Станица Дубовская — станица Курдюковская яхача пачхаьалкхен новкъа дехьа а сехьа а хозеи сомийи гаьнаш йогIа.

3. «Красни пахарь» яхача колхозе 60 гектар сомии беш йогIа, царех бIаьсти 12-и гурахьа 48-и гектар а йогIаш.

4. ДIаегIа ягIа гаьнаш лорае, сомий а комсий а бешамашкарча гаьнашта шоай ханнахьа молхаш тоха, юрта боахаме дIаийнача хIамашта зе деча са доаллача хIамашца къовсам лоаттабеш кхыдола гIулакхаш де.

5. 1959 шера 1 май тIакхоачаш общественни зданеши болхлой, гIулакхерча наьха, колхозникий цIеноши ремонт яь а культурно тоадаь а даха.

6. Станицера хий дехка дерригa харшаш цIенде, нувхех улицаш а ковнаш а цIенде.

7. 1 май тIакхоачаш ушалаш латта моттигаш йокъае а Ленина улицах 1400 метр, Сталина — 1400 метр, Комсомольски—800 метр, Октябрьски — 900 метр, Вокзальни—1500 метр, Грозненски — 800 метр йолча моттигашка наькъаш дахка а.

8. 19 тIий тилла, царех 12 гIашлой тIий а долаш, тIаьш а наькъаш а дика хьожаши тоадаьи лоаттаде.

9. 1959 шера 1 август тIакхоачаш школашта а хьехархошта йолча квартирашта а ремонт яь яккха, царна эша доагам дизза Iалаще.

10. 20 июнь тIакхоачаш медицински пункт ремонт яь яккха, инвентараца а инструментаца а из Iалашъе, 1 август тIакхоачаш медпункта бизза кхоачам хургболаш доагам Iалаще.

11. Бахача наха юкъе беш бола санитарно-просветительни а профилактически а болх тоабе, оттаьча хана профилактически прививкаш елга чакхдаккха.

12. Харжархоша юрт тоае аьнна тIадехка дерригa декхараш кхоачаще, ворхI водоразборни колонка тоаярца наькъаца баха нах хица Iалашбелга шерде, Рабочи улицаха 450 метр, Грозненски — 410 метр, Октябрьски — 328 метр, Комсомольски — 350 метр, Максим Горьке — 180 метр, Пионерски 221 метр водопровод йилла.

13. Мичурина улицаха водопроводни башни оттае, Баррикадни улицаха 1500 метр бульвар тоае.

14. 1959 шера Каргалински станицерча дерригача цIеношта электрификации радиофикации елга дизза чакхдаккха.

15. Кашмаш а революци бахьан байнача наьха памятник а тоаде.

16. Каргалински станице хий латта Iам бе.

17. 1959 шера клуб е йолае а из еш ду балхаш 50 процент даь даха а.

Новкъостий депутаташ!

Уж декхараш тхоашта тIаэцаш, Нохч-ГIалгIай АССР-а юртара, поселкера, станицера ерригa Советаш тха хьокхама тIехьайовла а вай республикан ерригa юрташ, станицаш, поселкаш тоаяь хургйолаш, цар коммунизм хьалъеш боахкача советски наьха вахар хоздергдолаш социалистически яхь лаца а тIахьех оаха.

Каргалински къахьегамхой депутатий станични Совет.

Городской партийни актив

16 апреле Ленина цIерахча культуран Дворецe ССКП Грозненски городской партийни актива собрани хилар.

«ССКП XXI-ча съезда решенешка хьежжа кагирхошта юкъера кхетама болх тоабарахи города партийни организацен декхарехи» доклад йир ССКП Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. **М. К. Фоменкос.**

Докладчико дийцар ССКП Нохч-ГIалгIай обкома VIII-ча пленумо белгалдаь кагирхошта юкъе кхетама болх беш даьха цхьадола толамаш а доккхий кхоачамбоацараш а.

ССКП XXI-ча съездо белгалдаьча тайпара вай мехкарча комсомольски организацеша дикка болх баьб боахами культуреи хьалъеча хьинаре дакъа лаца кагирхой оарцагIа боахаш.

Вай мехкарча кагийча нахеи мехкарашеи санна коммунизм котьяккхара дерригача халкъо лоаттабеча къовсаме шоашкара мадоагIара дакъа лоац Нохч-ГIалгIайчен а Грознен а комсомольцашеи кагирхошеи.

Цхьабакъда дукха а кхоачамбоацараш да кагирхой коммунистически уйланца хьалкхебара юкъе. Из болх хIанз а ССКП XXI-ча съездо вайгара дIа ма дехха лелабац. Моттигаш я кагирхой харцахьа лелаш, къахьегаме дакъа ца лоацаш, во дешаш. Цунца цхьана моттигаш я партийни организацеша комсомольски организацешта кулгал мела деш, кагирхой балха лакхбара терко кIезига еш.

Кагирхошта юкъера кхетама болх мишта лел а из тоабара фу де деза а дувцаш къамаьл дир 9 саго.

1-ЧА МАЯ СИЙНА КЕРДА ТОЛАМАШ

Партес еча йоакхонна жоп луш

Вай езача Коммунистически партеси правительствоси аьшкбетон еча предприятешкарча болхлоша дийнахьа ворхI сахьата мара болх бергбоацаш яьча решенешта жоп луш цIаккха ца хьийгача тайпара, къахьег КПП № 1 йолча аьшкбетона цеха болхлоша. ВорхI сахьата бергболаш болх хувцилга боккхача лоархIамера гIулакх долга дика кхетаду цар. Продукцен ший мах сов а ца боаккхаш, дукхагIа къа а ца хьегаш бархI сахьата лаьрхIа йола программа ворхI сахьата кхоачашъю болхлоша парторганизацеси профгруппои новкъостал а деш. Февраль бетта болабелар болхлой ворхI сахьата болх бе, хIаьта цу бетта 101,6 процент кхоачаш а йир цар продукци арахецара план.

ЙоккхагIа йола бетонщиккий бригадаш къоаста а яь, зIамига звеньяш йир царех, хIаьта 3 сменах болх бе а лаьрхIар. ДукхагIа болча арматурщикаша шоллагIа йола бетонщикий специальность а Iомайир. Бетонщикий болх низкъала а дукха а хилча арматурщикаша новкъостал ду царна.

Уж а ужжамо кхыдола а гIулакхаш балха юкъе кхахьаро торо хилийтар балха толамаш даха.

Март бетта планал совгIа 32 кубометр аьшкбетона хIамаш арахийцар болхлоша. Къаьстта дика къахьегарца белгалбаьннаб нов. Поповс кулгалдеча бригадера бетонщикаш, нов. Дежина кулгалдеча бригадера арматурщикаш.

ХIанз, вай берригача мехкарча предприятешка Майна хьалхара социалистически яхь яьржача хана № 1 йолча аьшкбетона цехера болхлой сийленца кхоачашде лаьрхIа ба шоаш тIаийца декхараш.

КАШНУРЕНКО,
цеха парторг.

Шоай дош сийленца кхоачашду

Майна хьалхара социалистически яхь шерлуш латт «Октябрьнефта» 2-ча промысла бригадашта юкъе. Мехкдаьтта доаккхачеи скважинашта лаьттан кIал ремонт ечеи операторашa тIаийду майна хьалхара керда декхараш. Массаза санна балха хьалхле лелаю Мария Корнеевна Яроваяс кулгалдеча 2-ча бригадан коллективо. Семилеткан хьалхарча шера кхоачаще шоаш тIаийца декхараш сийленца чакхдоах бригадерча нефтяникаша. Укх шера планал совгIа 900 тонн мехкдаьтта даккха лаьрхIадар цар, хIаьта хIанзале а из декхар кхоачашдаь бовла боахк.

— Ерригa болхлой коллектив цхьоагIонца къахьегаш хиларах вIаштIехьдаьннад тха уж балха толамаш даха, — йоах нов. Яроваяс. — Шоаш ремонт еш йола скважинаш графикал хьалха болх бе йолайолийт скважинашта лаьттан кIал ремонт еча мастера помощника нов. Реуновс хьалхле лелаеча операторашеи цар помощникашеи. Цу коллектива юкъе а къаьстта дика белгалбаьнна ба оператор Керец Виталийи цун помощник Ширяев Владимири. Вокха операторашца цхьана графикал дукха хьалха тоаяь яьхар цар скважинаш 32-14, 83-13, иштта кхыяраш.

Укх майна хьалхарча деношка дика къахьег операторашa Х. Юсуповс, Х. Хандиевс, В. Ожога, А. Саликовс. Цар телеча тайп-тайпарча предложенеша торо хулийт хIара сменах доаккхаш дола мехкдаьтта совдаккха.

— Болх дика-м бу оаха, — йоах Яроваяс, — цхьабакъда керда декхар латт хIанз тхона хьалхашка. Апрель беттара план 5—6 ди хьалха кхоачашъе лаьрхIад оаха. Из хургда дерригача дунен тIарча халкъий дезача денна — 1-ча Мая сийна оаха луш дола совгIат.

Н. КАВЕРИН.

Ферман заведующи

Совхоза боахама кулгалдечарех эггара лоархIамегIа бараш ба фермай заведующии бригадири, хIана аьлча болхлоща эггара чIоагIагIа гIулакх хулараш уж ба. Шоай болх дика бовзаш а болх бе безам болаш а бригадираши фермай заведующеши болча моттигашка болхлоша дикагIа къа а хьег, къахьегама овсарле лакх а лу, цунга хьежжа болхлой алапи тIа а кхет.

«Ингушски» совхоза 1-ча отделенен шурий-товарни ферме заведующи я цу ферме доярка лла болх беш хинна Гогиева Аьсет. Дояркашта дика новкъостал а деш, хьайбашта хан-ханнахьа хий меладой, доакъар дилладий, кхыдола гIулакхаш даьдий хьежаш хьайоагIа из ферман къона заведующи. Цудухьа тIехьтIехьагIа тIаккхет хIара Iаттагара йоаккхаш йола шура, Iаьсий лазарах довц.

Укх тIехьарча хана дикка тоабеннаб къона хьайбаш леладара болх нов. Картоев заведующи волча 5-ча отделенерча шурий-товарни ферме.

Ала дезаш да ерригача совхоза фермай заведующеша шоай болх иштта ца оттабаьлга. Шоай политически а теоретически а знани лакхъяра хIама дац цар, лакхъяц къахьегама овсарле, лохбац продукцен ший мах. ССКП XXI-ча съездо юртбоахама болхлошта хьалхашка оттадаьрех лоархIамегIа дола декхар да къахьегама овсарле лакхъяри продукцен ший мах лохбари. Уж декхараш кхоачащдара дуккха торонаш я шурий-товарни фермашка. Ханнахьа хьайбашта доакъар Iалаш а даь, уж дика кхоабе, цIена леладойя, да ца дойташ Iаьсий, Iоахарий, хьакхий хурскаш хьалкхейойя, доахан Iаьхара ца дуте, хьайбаши оалхазараши леладерашта дика балха условеш оттайойя вIаштIехьадаргда уж декхараш сийленца кхоачаще.

Иштта бац болх 4-ча отделенен хьакхарч лелаеча ферман заведующи волча нов. Бельтоев Iумара. Свинаркаша салоIаргдола цIа кийчдаьдац, газеташ, журналаш дешац, хьакхий хурскаш лазарах ца йойтара къовсам лоаттабац.

Фермерча болхлошта юкъера дисциплина дика лелаеш, царгара болх хьабехаш, балха юкъера кхоачамбоацараш ла ца могаш, хьехамца, хьокхамца, дIадувцарца болхлой кхетабеш хила веза ферман заведующи.

В. ЗАУРБЕКОВ.

Толамашца накъа болх дезача ЦIейна

1-ча Мая сийна дика хьокхамаш дахара лоаттабеча къовсаме дика толамаш доахаш бIаьстан балхаш дIахьош ба «Кавказ» яхача колхозера къахьегамхой. Колхозникаша дикача хьокхамашца йистедаьхад хьалхара балхаш: тIоадал чусоцаелга, макха боаккхилга, кени мукхи дIабувлга, гурахь дийнача ялаташта подкормка елга, ший ханнахьа план кхоачаш а еш. Укх деношка гидуаргаш дIайийна баьннаб колхозникаш. Планах 600 гектар дIае езача 613 гектар дIайийнай цар. Царех 322 гектар квадратно-гнездовой хьисапе йийнай.

БIаьстан оахам даь йисте бовлаш латт уж. Планах 1400 гектар аха езача 1240 гектарал тIех лаьтта аьхад цар, цу тIа макха а баьккхаб. ХIанз хьажкIаш дIае болабеннаб колхозе. Колхозо ерригa а хьажкIаш гибридни фуца а квадратно-гнездовой хьисапе а е лаьрхIад.

Масса а балха тIа нормаш тIехкхоачашъеш а дикача хьокхамашцеи ший ханнахьеи моллагIа болх дика беш а белгалбаьнна ба: трактористаш — Н. Полозко, С. Чеботарев, М. Головашев, Торшхоев, К. Ковяров, прицепщикаши, сеяльщикаши — Ю. Кузьминов, Н. Пименов, И. Пименов, иштта кхыбараш а. Цар балха арабаьлча денз бус а дийнахьа а оахам деча, хIамаш дIаювча, масса а балхаш тIа балха нормаш 140—160 процент кхоачашъю.

Массарел а хьалха бIаьстан оахам даь йистебаьннаб нов. Шаленный бригадир волча 4-ча бригадан механизатораш. Планах 420 гектар аха езача цар аьхай 485 гектар.

БIаьстана кийчо яра цхьадола кхоачамбоацараш хиннадале а соахкарчул дуккха дикагIа бIаьстан балхаш дIахьош а дикача къахьегама толамашца дезача денна духьал болхаш а ба «Ингушски» совхоза болхлой а. Цар макха баьккхаб аьба а оахама а 10 441 гектар лаьттана. Планах 6429 гектар бIаьсти аха дезача 500 гектар тIех лаьтта аьхад, планал тIех 498 гектар кен дIабийнаб. ХIанз гидуаргаш дIае болабеннаб совхоза механизатораш. Квадратно - гнездовой хьисапе 407 гектар дIайийнай. Массарел хьалхагIа гидуаргаш дIае болабеннаб 4-ча отделенен № 2 йолча Нохч-ГIалгIай АССР депутата Гуноев Iумара хьалхле лелаеча бригадан механизатораш. Хьалхара гектараш дIайийра дикагIа йолча агрегато: трактористо Алероев Iаьласи, сеяльщика Коттоева Iусматеи. Оахам деча 1,5 кхачалца нормаш тIехкхоачашъю цу бригадерча механизатораша — Додов Хьажбикара, Алероев Мусас, Балоев Iийсас, Балоев Мусас, иштта кхычар а.

Оахам дика дарца, кхыдола бIаьстан балхаш тIехдика дIадахьарца белгалбаьнна ба 4-ча бригадера трактористаш. «ДТ-54» яхача тракторaш тIа болх беш болча трактористаша Мержоев Амира, цун новкъоста Цокиев Махьмада, Боков Мовлдина норма 7,2 гектар йолча хIара сменах 8—10 гектар лаьтта оах. «Беларусь» яхача тракторца Цокиев Макшарипа 6—7 гектар оах норма 4,7 мара йоацача. 4-ча бригадо планах 800 гектар аха дезача 720 гектар лаьтта аьхад. ХIанз укх тIехьарча хана Гуноев Iумара бригадагара бIаьстан балхашта хьалхара моттиг хьа а яьккхай цар.

— Майски социалистически яхье хьалхара моттиг цхьаннена а дIа ца яла дош деннад тха механизатораша, — йоах бригадир волча Боков Саварбика.

А. ХАРСИЕВ,
(тха корр.).

Дика совгIаташ

Семилеткан хьалхарча шера биъ бетта йола план кхоачашъяьй Нохч-ГIалгIай респромсовета «Химик» яхача артела басараши стеклотареи арахецача заводо.

Завода коллектив цхьа дезал санна барт тайна хьинаре къахьегаш хилар хьахьокх цу толамаша а завода ков гаьнаш егIа, зизай клумбаш яь хоза кийчдаь хиларо а. Уж балхаш цар делкъига перерыв йолча хана ду.

Заводе цIи хеза а массане сий деш а ба стеклотарни цехера операторaш Краснови, Тарлакови. Цар денна балха нормаш дуккха а тIехкхоачашъю. Дика къахьег басараш деча цехерча Богатыревси, белила деча пишка тIа болх беча Абухаджиевси, Литвиновси, иштта дуккхача кхычари. ЧIоагIа могавеш вувц завода партийни организацен секретара н. Федькос газоэлектросварщик А. Хатуев.

ХIанз Майна хьалхарча социалистически яхье а яьнна керда къахьегама совгIаташ кийчдеш я завода коллектив.

Дезача денна сийленца накъа бахара...

Дика къахьийгар Ачхой-Мартановски райпромкомбинатерча болхлоша 1-ча квартале. 103,1 процент кхоачашйир цар план. Дерригача халкъий дезача денна— 1-ча Мая сийна шоаш тIаийца декхараш сийленца кхоачашду трактористаша Северинов Николайс, Мадагов Ахьмада, пилорамщикаша Кравченко Владимира, Джаутханов Хьамида, болхлочо Климова Валентинас, иштта кхыбараша.

Дукха балхаш да укх шера комбинатерча болхлоша де лаьрхIараш. Наьха хьашташ кхоачашдара лаьрхIа 2 павильон, 2 фински цIа, иштта кхыдола гIирсаш де лаьрхIад болхлоша укх шера.

Апрель бетта план ханал хьалха кхоачашъе а къахьегама овсарле 1 процент лакхъе а лаьрхIад комбинатерча болхлоша. Из декхар сийленца кхоачашдергда оаха, йоах цар.

Б. НОВОСЕЛЬСКИИ.

ХьажкIаш дIае йолаяьй

Дика кийчо яь болабеннаб Грозненски районерча 1-ча Мая цIерахча колхоза къахьегамхой хьажкIаш дIае. ДукхагIа долча даькъе квадратно-гнездовой хьисапе дIае лаьрхIад колхозникаша укх шера хьажкIаш, хIаьта 110 гектар гибридни хьажкIаш е а лаьрхIад цар.

Дика дIаболабаьб из болх № 8 йолча тракторно-полеводчески бригаде. 16-ча апреле, хьажкIаш дIае болабеннача хьалхарча дийнахьа квадраташ дика вIаштIехьа йолаш хиннаеце а 25 гектар хьажкIаш дIае вIаштIехьа даьлар цар.

ХIанз квадраташ нийса а хул, болх лертIа а дика а лел цига. Къаьстта дика вIаштIехьбаьнна лел из болх, гидуаргаш дIаювча хана 150—170 процент норма кхоачашъеш хиннача нов. Авсяниковеи, Ахвердовеи комплексно-механизированни звеной.

П. ЗЕМЦОВ,
агроном.

Первомайски района кхашка

ДIайха хоза денош латт Первомайски районе. Шоай берригa низ оарцагIбаьккха кхашкарча балхашта тIабийрзаб юрта боахамера къахьегамхой.

Аха дезача 1901 гектар лаьттах 1017 гектар аьха а 813 гектарах 570 гектара тIа гидуаргаш дIайийна а яьннай район. Уж балхаш къаьстта дика дIахьу «Дружба» яхачеи Асланбек Шерипова цIерахчеи колхозаша.

Района ерригa колхозаш хьажкIаш дIае а йолаеннай. Хьалхарча дийнахьа 35 гектар дIайийнай.

Лоаццача хана коартолаш дIайийна яха тIабийрзаб Ленина цIерахча колхоза къахьегамхой. 70 саг ва укхаза коартолаш дIаювш. ЧIоагIа хьинаре къахьег Костоева Хадишата, Арапханова Маккас, Бекова Лемкас, Костоев Iалаудина, иштта кхыбараша. ДIае езача 35 гектарах 28 гектара тIа коартолаш дIайийнай колхозо.

О. БУЗУРТАНОВ.

Партен тIахьехамашта жоп луш

ССКП ЦК Мая хьалхарча тIахьехамашта доагIача тайпара жоп а луш къахьег Шелковской районерча Сталина цIерахча колхоза къахьегамхоша. Хьалха ювш йола бIаьстан культураш дIайийна баьннаб колхоза механизатораши къахьегамхойи. ХIанз хьажкIаш дIае болабеннаб. ДIае езараш 600 гектар я. Дика лелабу квадратно-гнездовой хьисапе хьажкIаш дIаера болх цхьоалагIча тракторни бригадерча механизатораша. Болх дикагIа лелабарца белгалъяьннай тракторист Иван Редкини сеяльщик Петр Молодченкови вола агрегат. Кхаь дийнахьа 55 гектар дIайийра цар.

Дика дIаболабаьб хьажкIаш дIаера болх йиълагIча бригадерча механизатораша а.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

Агитатор Закаев Махьмад

Ермоловски птицесовхозерчa партийни организацен агитатор волча коммуниста Закаев Махьмада бахача наха юкъе болх бу ши шу да. Шийга ладувгIаш болча наха дукхагIа дага доахкаш дола хIамаш цар дикагIа кхетадергдолча тайпара дувц цо, Коммунистически партеси Советски правительствоси тIадожадаьча декхарий лоархIам дика кхетабу, къахьегача а дешача а толамаш дахара наьха дегаш ураоттаде хов цунна.

Совхоза цхьоалагIча отделенен красни уголоке вIашагIкхийтар животноводаш. Цига вера агитатор нов. Закаев а. Доладелар беззаме, дег тIара къамаьлаш. ХIанз цига ювцаш хиннараш яр ССКП XXI-гIча съезда решенеш, ворхI шера йола совхоза план, цига дувцар совхоза къахьегамхошта партени правительствони решенеш кхоачаш миштa ю.

— Оаш массане а йийша хургья ССКП XXI-гIча съезда материалаш, цун решенеш,—аьлар агитатора.— Цар тIа белгалдаьд вай мехка коммунизм хьалъяра дола Iалаьмате доккхий декхараш.

ЦIенача, бакъдолча хIамашца хьахьекхар агитатора ворхI шера вай халкъа боахам дегIа мишта боагIаргба. Цо хьагойт промышленность, транспорт, юрта боахам дегIабара цифраш.

— Семилеткан шерашка гаьна дIахьалха баргба вай юрта боахам,— йоах агитатора. 10—11 миллиард пунтага кхоачаш доаккхаргда ялат, дукха а дукхагIа хургда дулх, шура, даьтта, тха, фуаш.

— Вай совхоза фу карагIдаргда ворхI шера? — аьнна хаьттар бричка тIа болх беш волча Вегиев Iумара.

— Вай совхозе а цу тайпара ворхI шера план оттаяьй,—аьлар дIахо агитатора. — Йоккхий перспективаш гучайоах цо вайна. 1953 шерца нийсдича 1958 шера ялат кхозза совгIа дукхагIа даьккхадар совхозе, баьца даараш — 10-зза гаргга, дулх, шура — кхозза, фуаш — шозза.

ВорхI шера йола совхоза план а 1959 шера тIаийца социалистически декхараш а толаме кхоачашделга совхоза къахьегамхоех тийна, уж оарцагIбаларга а цар дисциплина хиларга а хьежжа хургда, йоах агитатора Закаевс. Цо бувц болх дикагIа беш бола болхлой, цар балха опыт.

ДикагIа болча болхлой толамех ше дувцаш, совхоза цхьоалагIча отделенерча животноводий балхацара кхоачамбоацараш а белгалду нов. Закаевс, чIоагIа а нийса а критика ю цо шоай балха йоакхо ца еш болча болхлошта.

— Бехктокхаме болх ба — йоах агитатора, — Ярычев Пузилийна тIабиллар. Доахан доажадеш ва из. Теппаме кхоачашдац цо ший декхараш. Доахан аргIе а дуташ цIаухаш а моттигаш нийсъеннай цун. Иштта во доажаду доахан бежа Iу волча Усмановс а. Балха хьая касткаста хьелу доярка Абдурахманова, во оамалаш лелаю цо животноводашта юкъе, лер тIара даьнна къамаьлаш ду царца.

Ала дезаш да, дIакхета а беш, Ярычевцеи, Усмановцеи, Абдурахмановацеи къамаьлаш даьчул тIехьагIа, болх дикагIа бе баьлар уж, шоаех доахка гIалаташ кхета а даь, дIадоах цар хIанз.

Массане а дика дакъа лоацаш чакхъяьлар беседа. Цо новкъостал дир совхоза болхлошта ворхI шера кхоачашде дезаш шоашта хьалхашка латта доккхий декхараш дикагIа довза.

ХIанз цхьоалагIча Майга даь тIахьехамаш совхоза къахьегамхошта дIадовзийташ ва Закаев Махьмад. Балха тIа керда толамаш дахара, дезача цхьоалагIча Майна боагIача тайпара накъа бахара цар оарцагIбоах животноводаш, полеводаш, механизатораш.

А. СОРОКОУМОВ.

ССКП Ленински райкома пленум

Укх деношка хиннача ССКП Ленински райкома пленумо дийцар «Общественни порядок лораяра къахьегамхоша дакъа лацарах» бола ССКП ЦК-и СССР Министрий Советеи соцам районе кхоачаш мишта бу.

Цу хьакъехьа доклад йир партен райкома секретара нов. Аверьяновс.

Докладчико а пленуме къамаьл даьраша а белгалдир районе общественни порядок лораяра къахьегамхой юкъе озаш цхьадола балхаш даь дале а дукхагIа йолча предприятешкеи организацешкеи из соцам къахьегамхошка бовзийта безача тайпара дIа ца бовзийта хилар а цох лаьца кхетама болх мела беш хилар а.

Партен райкома пленумо района предприятейи организацейи партийни организацеши кулгалхойи декхарийла бир общественни порядок лораяра болх чIоагIа теркам тIабахийта лелабе а цу гIулакха дикагIа бола производственникаш, коммунисташ, комсомольцаш, кагирхой юкъеоза а.

Шерра доаржаде наха юкъе книжкаш

(Книжкаш дохкарах лаьца яьча совещанера).

Вокха лоархIам болаш да книжкаш. Цар новкъостал ду советски сага сийрда кхоане—коммунизм толаме хьалъяра, халонашца къовсам лоаттабе, хьалкхувш йоагIа тIехье Даьхенна, кхоачара йолча Коммунистически партена тешаме хургйолча уйланца хьалкхеяра.

Мишта дIадовзийт книжка, мишта доаржаду из Нохч-ГIалгIай къахьегамхошта юкъе? Цу хаттара хетаьяр партен райкомашкара пропагандани агитацени отделий заведующеш а, республикера книжкаш дохкача магазиний райпотребсоюзийи болхлой а тIа а болаш, ССКП Нохч-ГIалгIай обкома пропагандани агитацени отделои Нохч-ГIалгIай АССР культуран министерствоси вIашагIтеха совещани.

«Республике книжкаш дохкара гIулакх тоадарах лаьца партен обкома бюрос яь решени мишта кхоачашъю» дувцаш доклад йир ССКП обкома пропагандани агитацени отдела заведующи волча нов. Габисовс.

Книжкаш дохкара гIулакх вIашагIдоллаш Книготоргои потребкооперацеси цхьадола толамаш даьха хилар белгал а даь, цIенхаштта кхоачамбоацараш гучадаьхар докладчико. Во болх беш я Книготорга библиотечни коллектор. 87 колхоз я республике, хIаьта а библиотечкаш кийчъяра договораш даьдац биб-коллекторо «Аргун» яхача цхьан колхозаца мара. Iалаьмате во латт книжкаш дохкара гIулакх юрташка. Респотребсоюза болхлоша книжкаш дохкарачул дукхагIа теркам тIабохийт къаракъ дохкара. Масала, Къаьнача-АтагIа дохка книжкаш ца дахьа ши бутт ба.

Тамаш яц цу юртарча магазино дийнахьа 12—13 сома маьха мара книжкаш ца дохкар. Нохчий меттала цхьа книжка мара кхы книжка дац цу магазине.

Гудермесски, Ачхой-Мартановски, кхычеи районашкарча юртий магазинашка къаракъ чудолча шушашта тIехьашка латт книжкаш. Респотребсоюза председатель волча нов. Стерленкоси райПО-ой председателашеи теркалдац книжкаш дохкара а книжкаш дохка магазинаш хьалъяра а гIулакх.

ЦIенхаштта кхоачамбоацараш гучадаьхар нов. Габисовс юрташкарча библиотекай балхацара а.

Ший балха опыт йийцар Первомайскерча книжкаш дохкача магазина заведующи йолча нов. Пельтцера. 1958 шера план 170 процент кхоачашъяьй магазино, укх шера хьалхарча квартала план 130 процент кхоачашъяьй. Магазин айхха ювзаенна я учрежденешца, колхозашца, активисташка гIолла дика дIадоаржаду книжкаш.

Партен Веденски райкома отдела заведующи волча нов. Гацаевси Надтеречни райкома зав. отдела йолча нов. Починкинаси критика йир Нохч-ГIалгIай АССР культуран министерствон болхлошта уж библиотекашка кIезига хулаш хиларах, библиотекашка балхаш дергдолаш бола болхлой лаьрххIа ца харжарах а царна хьехам а луш уж кийч ца барах а. Респотребсоюзо йоакхо яц чабанашта, доьяркашта, животноводашта долча новкъостала литература хилийтара.

Наурски районерча Калиновка яхача юрта книжкай магазина болхло йолча нов. Хаджиновас аьлар:

— Наурски райпотребсоюзо кхоачашъяц юртбоахам а, Iалам-Iилма а дувцаш дола литература лехаш шийга тела заявкаш,— йоах нов. Хаджиновас. — Тханцигарча фермашкеи комсаш лелаеча бригадашкеи балхаш деш ба итт класс йистеяьккха баьнна кагий нахи мехкарийи. Дукха нах ба царца техникумашкеи институташкеи деша баха кийчлуш, цхьабакъда райпотребсоюза болхлой цу дешах вIалла бехк ца хеташ хилар бахьан долаш баха йиш йолаш бац уж.

Нохч-ГIалгIай АССР писателий Союза правленен председатель волча нов. Хамидовс дийцар писателаши книжкаш дешараши вIашагIкхетарах. Цо йоах:

— ВIашагIкхийттача хана дувц вай оаха яздаь а Нохч-ГIалгIай книжни издательствос арахийца а книжкаш, хIаьта книжкаш дешаш болча наха, книжкаш мичад аьнна, хаьттача, магазинашка хилац уж. Кхыча городашка а санна, книжкаш дохка базараш увттае еза книготоргеи респотребсоюзеи болхлоша, писателаш юкъе а болаш.

РСФСР культуран министра заместитель волча нов. Пашковс белгалдир книжкаши изобразительни искусствон продукции йохкара гIулакх республике во вIашагIделла хилар.

Пренешка къамаьл дир 17 саго.

Совещане дакъа лоацаш вар партен Нохч-ГIалгIай обкома секретарь нов. Фоменкои Нохч-ГIалгIай АССР культуран министр нов. Татаеви.

Н. ШИПУЛИН.

Тха совхоза семилетка

Советски Союза Коммунистически партен XXI-ча съездо тIаийца вай мехка шерра коммунизм хьалъяра Iалаьмате йоккха программа кхоачашъе доладеннад советски халкъ. Партен съезда решенеша а новкъоста Н. С. Хрущева доклада тезисаш ювцаро а хьахьекхар мехка экономика, культура, наьха бахара хьал айдара тIалостаяь йола Советски Союза Коммунистически партен ленински политика деррига Советски халкъо къоабалъелга.

Партес халкъа дахара хьал тоадара даьча балхех даьнна беркат «Ингушски» совхоза къахьегамхошта а холуш да берригача советски наха санна.

Дикача дас ший дезала еча тайпара шоай йоакхо ярах Коммунистически партенеи Советски правительствонеи Iалаьмате чIоагIа баркал а оалаш «Ингушски» совхоза къахьегамхой кийча ба семилеткан план ханал хьалха кхоачашъяра шоаш ца кхобеш къахьега.

Тха совхоза къахьегамхоша шерра йийца а йийца оттаяьй совхоза боахам дегIабоалабара ворхI шерара план. Из план кхоачашъяро совхоза берригача болхлошкара механизаторашкара, специалисташкара дIадехаргда цар деррига хьинар тIадохийтилга.

Баьча лоархIамо хьахьокх тха торонех дикагIа пайда эцара чотах семилеткан заданеш ханал хьалха кхоачашъе торо хургйолга.

ССКП XX-ча съезда а цул тIехьагIа хиннача ССКП ЦК Пленумий а соцамаш кхоачашдеш «Ингушски» совхоза къахьегамхоша кIезига-дукха айдаьд юртбоахама продукташ йоахилга.

ФИЙГ БОЛА ЯЛАТАШ

1957 шераца нийсдича 1958 шера хьажкIаш 1,9-зза, кен 13-зза дукхагIа чубенаб.

Селла дукхагIа ялат чуда торо хиннай лаьттанцара балхаш дикагIа дарах, хьажкIаш а кен а дукхагIа дIаберах, дукхагIча лаьтта удобренеш кхахьарах.

ХIаьта а белгалдаккха деза совхозе ялаташ дукхагIа дахара йолчаерригача торонех пайда эцилга дикаца лелилга. Ялаташ чуэцаш дукха дойт, квадратно-гнездови хьисапе дIа кIезига дув, лаьттанцара балхаш дара культура хIанз а лоха я, механизмех кIезига пайда эц.

Шоай ерригача тороний лоархIам а баь семилетка ханал хьалхагIа кхоачашъяра декхар тIаийцад совхоза къахьегамхоша. Алхха 1959 шера 1958 шера хинначул юкъера лаьрхIача фийг болча ялатий хьувкъам 1,7-зза лакхлургба. Семилетка йистейоалаш юкъера лаьрхIача гектара тIара ялатий хьувкъам 2,1-зза лакхлургба.

ХЬАЙБАЙ БОАХАМ

Тха совхоза керттера боахам хьайбаш леладеш хургба. Цудухьа лаьрхIа да шура йоаккха а дулх даккхара эша а хьайбаш мамогта дебаделга. Нагахьа санна 1957 шера хинначул 1958 шера доккхий хьайбаш 200, хьакхарч 800 дукхагIа хиннаяле, 1959 шера 1958 шераца нийсдича доккхий хьайбаш 112 проценти, царца лерхIаш детта доахан 131 проценти, хьакхарч 135 процент, царца лерхIаш нана хьакхарч 122 проценти, жа 135 проценти, царца лерхIаш жерч 112 проценти, коа тIара оалхазараш 2-ззеи, царца лерхIаш боабашкаш 139 проценти дукхагIа хургья.

1958 шера хинначул семилетка йистейоалаш доккхий хьайбаш 1,8-ззеи, детта доахан 2,4-ззеи, хьакхарч 3,3-ззеи, жа 2,5-ззеи дукхагIа хургда. Оалхазараш 3,6-зза дукхагIа хургда. Цул совгIа Йоккхача Ачалкхерчеи Деби-Юртарчеи отделенешка моаскалаш лелаеш фермаш хургья.

Цунца цхьана сихха дегIадоагIаргда дулх доаккхилга а из пачхаьалкхенна дIалулга а.

ДОАКЪАР ДУКХАГIА ХИЛИЙТАР

Хьайбаш доакъарца Iалашделга эгтара лоархIамера гIулакх да хьайбай продуктивность айяра. Цунна лаьрхIа совхоза коллективо семилетка йистейоалаш 1958 шераца нийсдича гIожа доакъар 4,3-ззеи, цунца лерхIаш йол 3,9-ззеи, моша доакъар 2,8-ззеи, цунца лерхIаш хьажкIий силос 3,7-ззеи, доакъара корнеплодаш 5,1-ззеи, концентрированни доакъар 2,6-ззеи дукхагIа хургда.

ГIИРСАШ ХЬАЛДЕЛГА

Хьайбаш дебаро дIадехаргда уж чудохка гIирсаш хьалделга. Цу гIулакха ворхI шера чухь совхозе хьалдергда 1400 бежан, 700 Iаса, 8000 устагIа, 40 эзар оалхазар, 500 хьакха чуйолла моттигаши. 20 эзар хьакха чуйолла брудераши. Уж гIирсаш хIанз дарел совгIа хьалдергда. Цу дерригача балхаша торо хулийтаргья юртбоахама продукци дуккха а дукхагIа яккха.

ИЗ ДИКА ГОЙТ УКХ ТАБЛИЦО:

Продукцеци	Укх лоархI.	1959 шу	1959 ш.	Проц. 1958 ш нийсдича	1965 ш.	Проц. 1958 ш нийсдича
ялат даккхар	тонн.	12.111	19.541	164,0	23.580	194,7
дулх даккхар	цент.	2.369	6.500	274,3	23.400	887,7
шура яккхар	»	13.510	15.200	112,5	62.000	459,25
тха даккхар	»	172	200	116,0	800	467,0
фуаш гулдар	эзар	157	310	197,4	1.800	1146,5

Уж хало яле а кхоачашъюларгйолаш планаш я.

Уж планаш кхоачашъяро дIадех совхоза берригача болхлой къахьегама уйла лакхъелга, совхозе мел йолчо торонех биззаь пайда эцилга. Уж тайпа торонаш я юртбоахама берригача доакъошка электрификации механизации елга, пайдане доацаш къахьегилга дIадаккхар, къахьегама овсарле лакхъяр, продукцега дIабода мах лохбар.

Уж керттера декхараш кхоачашдара тIалостабаь хургба партийни организацен берригa болх, совхоза къахьегамхошта юкъе хIанззе а шерра яьржай шоаш тIаийца декхараш 4—5 шера кхоачашдара социалистически яхь, хIаьта цунца цар шоашкара доагIа дакъа лоацаргда вай мехка коммунизм хьалъяра юкъе.

В. ЦИЦКИЕВ,
«Ингушски» совхоза партбюрон секретарь.

Хадданза дегI дахьача новкъа

РСФСР промышленносто 1959 шера 1 квартале пачхаьалкхен план кхоачашъяра итогаш

РСФСР Министрий Совета чуйоагIача Центральни статистически управлене баьча хоама тIа йоах, Российски Федерацен промышленностерча болхлоша, Советски Союзерча берригача къахьегамхоша а санна, ССКП XXI-гIча съезда исторически решенеш кхоачашъяр духьа лоаттабеча хьинареча къовсама юкъе а баха, шерра социалистически яхь йоаржаяр бахьан долаш толаме кхоачашйир 1959 шера 1 квартала план.

Валови продукци арахецара план 105 процент кхоачашъяьй РСФСР промышленносто 1959 шера 1 квартале, йоах хоама тIа. 1958 шера 1 кварталца нийсйича 11 процент дукхагIа арахийцай продукци.

Промышленноста къаьст-къаьстача доакъошта лаьрхIача 1958 шера хьалхарча кварталаца нийсйича валови продукци дукхагIа хиннай:

Iаьржачеи бесаш долчеи металлурге — 9 процент, йоагоча хIамайи энергетически промышленносте — 9 процент, машинаш ечеи металлах хIамаш ечеи — 12 процент, химически резинови промышленносте—10 процент, хьуни, каьхатеи, дахчан хIамаш ечеи промышленносте — 9 процент, гIишлой материалаш еча промышленносте — 27 процент, яйгача промышленносте — 7 процент, кхачан промышленносте — 12 процент.

РСФСР ерригача халкъа боахама Советаша кхоачаш а тIехкхоачаш а яьй валови продукци арахецара план. Совнархозий ерригача промышленносто 105 процент кхоачашъяьй 1 квартала план.

Моттигерча Советашта чуйоагIача ерригача промышленносто а цу тайппара 105 процент кхоачашъяьй валови продукци арахецара план.

1958 шера 1 кварталаца нийсдича дукхагIа хьадаьд: чон—373 эзар тонн, болат — 540 эзар тонн, прокат — 360 эзар тонн гаргга, цемент — 1 миллион тонн гаргга; дукхагIа баьккхаб кIор — 2,3 миллион тонн, мехкдаьтта — 3,1 миллион тонн, газ—1,1 миллиард кубически метр.

Планах лаьрхIачул дукхагIа хьадаьд наха дукхагIа эшаш дола товараш: кIадаш, зипаш, гаташ, даьреш, телатах баь кога гIирс, шекар, дулх, консерваш, маша даьтта а ганарий даьтта а, шурий продукташ, чкъаьрий, мерза кагий хIамаши хьоара даараши, сапа, сахьаташ, барзкъаш тега машинаш, фотоаппараташ, радиоприемникаш, телевизораш, холодильникаш, кхыйола хIамаш.

ДIадахача шера 1 кварталаца нийсдича дукхагIа хьадаьд: кIадаш—51 миллион квадратни метр, телатах баь кога гIирс—3,8 миллион пар, шекар-песок—179 эзар тонн, дулх —69 эзар тонн, шурий продукци— 179 эзар тонн, ганарий даьтта — 52 эзар тонн.

1959 шера 1 квартале бахача нахага дукхагIа дехкад, соахка цу хана дехкачул, дулхи дулха продукташи — 82,4 эзар тонн, маша даьтта — 6,3 эзар тонн, хIаьта ерригa шуреи шурий продукташи шурийца лоархIам бича — 345 эзар тонн.

Промышленносте къахьегама овсарле лакхъяра план 1959 шера 1 квартале 103 процент кхоачашъяьй.

(ТАСС).

Нохч-ГIалгIай АССР. Республикера колхозаши совхозаши бIаьстан ялаташ дIаде йолаеннай.

Сурта тIа: Шелковской района Коминтерна цIерахча юртбоахама артела сеяльщик А. Тимиеви (аьрдехьа) механизатор П. Сабенини дIадувча ялата фу сеялка чу дохкаш боахк.

В. Байдалова сурт. ТАСС фотохроника.

Артиста никъ

Укх номергара денз оаха кепа тоха йолаю писатела Базоркина Идриса язъяь «Къахьегами зизаши» (Артиста никъ) яха киноповесть

АХКАН дIайха ди. Сийнача гIабаьцо хьелаяь лоам-босеш. Сомий бешамаша къайла а яьккха маьлха йIовхало тхьовсайча санна улл юрт. Цунна тIехьа, мимараш санна урагI а яха, михаш ягIа. Гаьнашта юкъе гIолла цIеча кIаьдилгашца хьакъед цIенош тIара кирпишкаш. Юрта йисте гIолла, кизга санна къега а къегаш, голаш етташ дода хий.

Готта, нийса улица. Йисте гIолла додаш хи тоатолг. Цу тоатолга чу лувчаш доахкаш бераши ловзаш гIажаши я.

Ишхоев Iалисултана дIаьхача цIеношта хьалхашка гулбенна дукха нах ба: къоаной — чокхеш дувхаш, кагий нах — кочамаш ювхаш. Кхакха кийнаш тохкаш а бIегIинга кийнаш тохкаш а ба уж. Дукха ба шалташ ядаш. Цхьаннега хьежаш.

«АТАГIАН ЮРТСОВЕТ»

аьнна вывеска а йоаллаш долча цIенгахьа бIаргкхоабаш ба уж.

ХIаьта гулбенна нах латтача цIеной коа тIа, цIен тIехьашка дIаежаь ши ворда латт. Цхьаннена тIаеттар цIагIара поартал я, хIаьта вож — ворда цIа хьалдуззаш йол чу а йиллаь, цу тIа тессаь баьццара истинг а долаш я. Цхьан метте гул а бенна латт кхалнах. Гаьна боацаш къаьга йовлакхаш тухкаш мехкарий латт. ЦаI мара йоацача Iалисултана йоIа, Падина воша Мума, екъача юхьара, дика гIов-сибат долаш вола зIамига саг, дахара чуйинна кийчо еш ва: ворда лоларах а, ворда тIа хьоарчаяь ядача хIамашта хьоарчабаьча мушах а кулг тох цо, тоIIадаь тIирга кIалгIолла дIачудол диценна аллийсаь хинна диг, шода..

ЦIагIара хьаара йоагIа Бикату. Къонал а хозал а дIаяланза йола, лакхача дегIара кеп йола кхалсаг; доккхий жугIара бIаргаш а, нийса кIеззига урагIлестаь цIацкъамаш а да цун. БIарахьажар безаме да. Дика тIа йодаш санна кийчъенна, дегIа баьде цIе босс бола коч а ювхаш, керта тIа IажагIо босс бола шовлакх а туллаш я Бикату. ЛагIаш тIара IокIал а яьнна, кхалнаха дIатIаяхар. Цунна лалла ва маьлхах ваьга а волаш, бIегIинга кий а туллаш гIийлача юхьара кIаьнк. Иттара ваьнна хила мегаш ва из. Цецваьлча санна хьеж из гулбеннача нахагахьа. Из Iалисултанеи Бикатуи зIамагIа вола кIаьнк, Махьмуд ва.

— Дукха даха шо даьлаI! — йоах Бикатус кхалнахага,— Айса мел яьккха ха шуца яхаш ма яьккхайий аз. Нагахьа санна согара халахетар хинна саг яле... къинтIера довлалаш!..

— Дала лорайойла хьо!

— Хьоцара къастар — дега лоаца луш новкъа да тхона!

— БоккхагIбарех хIама даь деце а, укхох мукъах дешийта саг ве гIертар-кх, — яхаш, Махьмуда кертах кулг хьекх Бикатус. ГIоза Iалда шо!

— Ираз долаш дахалда шо дIадахача метте а! — аьнна ловца баькхар кхалнаха. — Воккха а хинна хьай кара хIама деча — тхо диц ма делахь! — аьлар лоалахарча кхалсаго Махьмудага.

Бикатуи Падеи кхалнаха мархIа а лийлха, хьалтIа а баьнна ворда тIа Iоховш. Котамаш а, хьоарчадаь шунаш а лу царна гаргарча кхалнаха.

— Уж-м хьашт ма дацар! — йоах Бикатус, тоам а ца хеташ.

— ДIаэца, дIаэца! Даь цIа хьоашалгIа а йодац хьо! Бераштa накъаргья ераш! — Махьмуд ворда хьалхашка уллача улга тIа воал.

Мумас, юхь а лаьца, ворда коара арайоакх. Цунна тIеххьа-тIехьа Махьмуда дIалоал шоллагIа йола ворда. Москаш а цIувзаш, шорттига дIайолх вордаш. Кхалнаха а мехкараша а кхы а цхьан юккъа накъаоах уж. Цхьабараша бIаргех йовлакхаш хьекх. Падас а йовлакх тоIадаьд юхьмараш тIа.

— Хьо-м, Бикату, нускал санна кийч ма еннайий! — яхаш бегаш бу лоалахой кхалсаго.

— Керда вахар дилла ма долхий тхо. Воаш, АтагIара кхалнах, городерчарна дIадовзийтача а бакъахьа да! — аьнна, дог деладенна йолаш жоп лу Бикатус.

Гулбенна латтача къонахашта юккъе гIолла тIехйоал вордаш. Бикатуи Падеи къонахий сий деш хьалъайлу. Махьмуд кура вагIа. Цун хьаьший, саьргаш а бе доахкаш, вордашта тIехьауд.

Юрта совете ра хьа ий тIа воал Iалисултан. Лакхача дегIара, шовзткъе итт шу хургдолаш, векъо саг ва из. Цунца ханна нийсвенна ши къонах ва — Iабдуллаи Iандарбики.

Наьха лер соц.

— Ва нах, — оал Iалисултана шорттига, цхьабакъда цун къамаьл массанахьа а дIахоз. — Дукха ха яьккхай аз шун юрта совета председатель волаш. Сох тешаш шо хиларах а, са декхарийна жоп а денна, хIанз оаш со мукъавалийтарах а баркал хилда шоана. Iандарбик сол къонагIа а, соначул дикагIа каьхат-мотт ховш а ва. Тхо городе долх, хIаьта а са дог-уйла-м шуца да. Барт тайна дахалда шо! — цо лаьрххIа дIалу Iандарбикага печать, Iабдуллас, хьалхашка а ваьле, кулг айду.

— Iа мел даь дика гIулакх бахьан, цIенача дагара Iа даь къамаьл бахьан, ерригача юрта хьалхара ях аз, — баркал хилда хьона.

— Баркал хьона, Iалисултан! — яхаш цIогIарч дувл наха юкъера.

Юртаца Iадика а йийцаь, улица юккъе гIолла, юха а ца хьожаш, кадайча боралах вода Iалисултан. Юртал арахьа, балам тIа хьалтIаяьнначул тIехьагIа мара тIаккхец из вордашта. ХIанз а тIехьара ца доалаш улув а даьнна дода бIарчча берий цIоз. Царех воккхагIчоа ахча лу Iалисултана.

— ХIа шоай, массанена а да шоана, чIоракаш, конфеташ эца.

— Баркал хьона, Iалисултан, — йоах бераша гIад а даха.

Балам тIара уйла яхха Iочухьож Iалисултан ше ваьча, ваьхача юртагахьа, ворда тIа хьатIахов. Йист хилар доацаш Iеш ва.

Каст-каста юха а хьожаш, балам тIа хьатIабаьннача латтача шин хьаьшашка бIегIинга кий лестаеш ва Махьмуд..

Аьле чура миха фо доал. Цо хьажкIий лордаш эгаю, Бикатуи Падеи корталеш ловзаду. Уйла яхха аьрда оагIорахьа дIахьеж Iалисултан, цига, бIарго ма лоацца гаьна, болаш латтача боадах низткъа мара хоа а ца луш гуш да мехкдаьттан вышкай урагIдаха гIовнаш. Хьалхашкахьа— бIаьха, дом баьнна никъ ба, кIоагаш а доахкаш.

БОАД БЕЛАР. Вордаш городах чуелар.

Фонарашка йоагача феткена лампаша низткъа мара сийрдаяхац цIеной номераш.

— Хьажал, нани, укхаза-м хIара цIеннах лампа ма йоаллий! Торо йолаш-м бах хьона ераш-м, бахаций? — гIоз а яьнна дувц Падас.

— Бе-башха бах, — йоах нанас шорттига.

ЦIенна дIатIакхоач. Коа-наIарга юхасовц. Фонара тIа йоазув латт.

«Поселянская, 67»

Коа наIараш хьаеллалу.

Ий тIа баьлар унахцIена, кIуж а болаш эрсашха дог-цIена юхь йола, ханна нийсвенна вола къонах Иван Федоровичи из ше санна йола цун сесаг Вера Павловнаи. Вел из. Къег цун башха дика цергаш. Кортош лестадеш моаршал а хетташ раьза хинна цIагIа чубоах баьхка хьаьший.

ЦIАГIА оттадаь латташ шу да. Iалисултан чIоагIа бехкала ваха лув.

— Иван, хьо дукхавахарг, сенна хьувзаду Iа ер гIулакх! ЦIа а ца воагIаш, со хьоашалгIа веча санна ма хьувзий хьо-м!

— Хьаша малагIа ва, фусамда малагIа ва дувцаргдац вай... Вай — лоалахой да! Керда вахар доладеча хана дIа нийса доладе деза, цунна никъ оаккха беза! Вай из никъ оаккхарг а ба-кх! — гIар айяь йоах раьза хиннача Павловс.

Iандара йиш йоал, дехьа цIагIара пандар а болаш хьачувоагIа зIамига саг. Iалисултан кхы а нонагIа цецвоал. Шунаш чудоахка хIамаш хьа а йоасташ, чIаьпилгаши кхерзаь котамаши истола тIа хьатIаоттаю гIозъяьнна йолча Бикатус.

— Нийса доттагI ва хьо, Иван! Хьабеха лоалахой. Тховсар безаме, дог делаш вайца дIахьойла бийса массане а!..

Пхьор юккъе кхаьчад. Чен тIа баьхка нах кхотабенна багIа. Дегаш делаш, цIийбенна. Павловна юххе Бикату ягIа, Махьмуд Павловна кара вагIа, Iалисултана гIулакх деш Вера Павловна я.

— Сои Ивани барайтлагIча шера денз хьаьший да! Из ва со шоана юххе ваха хьавоалаваьр... — Iалисултана Павлов мархIа вехк. Массане а пелаш айду. — Шецеи хана йIоахалцеи техкаь долча вай доттагIала моаршалла!

ИСТОЛ цIен юкъера дIахо тотт.

— Жи, Коленька, йиш ялийтал вайна. Эрсий йиш! — аьнна цIогIа а теха юкъе воал Павлов. Ког Iо а теха «йолле» йоах цо Вера Павловнайга. Уж халха болалу. ЧIоагIа чам болаш бувл уж халха. Кхоачаш ше са даьккха а валалехь Iалисултан юкъе озаву Павловс...

— ХIанз аргIа хьога я. ХIаьтахIаьта, хьай хозача сесагаца вала веза! Волле, волле, волле. Шаккха а цхьан довла, цхьан! Фу, берех тоам бац? Из бакъдац! Царна дIаховлда, вай мишта дах а, вай са мишта къерд а! — Нохчий халхара йиш локх. Iалисултана халхар дика ду. Бекату эхь хеташ я, цун басилгаш цIийъеннай, бIаргаш доаг.

Дехьарча цIагIа дIачуводача наIарах, цец а баьнна, хьачухьежаш латт Паза, Мума, хIаьта Махьмуд истола тIа а ийккхаь шоакъ ена латт, — хIаьта цIаьхха, маркъилг санна кхасташ, вайнаьха Iаьдалах халха а ваьлар из...

КОА ЮКЪЕ ягIача комара гаьна кIал, мангала юхьигах даьча урсаца чам бенна Махьмуда корта бозбаш воал Iалисултан. Наг-нагахьа топпара гIумгIа чура хий тIадахийта цун корта боша а беш, урс тIехкарах а тохаш воал из. Махьмуд лохигача гударга тIа вагIа, бат а увзаш, оффой а яхаш. Сапа чоп бIарга цIацкъамашта IотIаух цунна. Гаьна йоацаш метташ дегадеш йоал Бикату.

— Фу ду Iа — къонах веций хьо? Сатоха! — Махьмудах бехк боах дас. — ТIаккха хIаьта, деша дика дешаргдий Iа?

— Дешаргда! — аьле жоп лу кIаьнка.— Сона-м хIанзалехь эрсий меттала деша хов.

— Бувца Iа оапаш,— яхаш вел Iалисултан.

ДIакхайда сапа кIал иллаь газет хьа а ийцаь, тIа-кIалтIа а лаьца «деш» из Махьмуда:

— «Махьмуд венав. Махьмуд, жIали дита... Геттара хоза кIаьнк ва»... Да вел. Бикату раьза йоацаш царна бIарахьеж.

— Наьха бераш бераштa тара да, ер вай вар даиман тIаршинг баьккха корта болаш хул!

— Нохчо ва хьона ер! — йоах сакъердам баьннача Iалисултана.

— Корта ца баьшача а хургвацар хьона цох турке-м! — аьнна раьза йоацаш дош а кхессаь, цIагIа дIачуяхар нана.

— Мишта бувцар Iа оапаш?— яхаш хьалхьеву дас Махьмуд.

— Аз-м бувцац оапаш, — жоп лу Махьмуда.— Сога из аьннар Вера Павловна я!

— Дика-м деш хьона Iа! Хьох адвокат винза Iергвац со!

— Оффой, дади, бIаргашка чоп бахаб! — аьнна узам баьлар Махьмудага.

— ХIама дергдац! Воха ма воха— къонах веций хьо! — яхаш хьехар ду кIаьнка дас.

КЛАСС. Истола хьатIахайна къона, хоза учительница ягIа. Парташ тIа дагIаш бераш да. ЦIена барзкъаш а дувхаш, цIе галстукаш а хьерчаш. ТIехьашкарча парта тIа вагIа Махьмуд. Из цаI мара вац баьша корта къегаш.

— Цхьа кIира чакхдаьннад вай дешар доладенна. Со раьза я шоана. Керда вена кIаьнк ва шоана юкъе, Ишхоев Махьмуд. — Махьмуд хьалгIотт. — Из юрта ваьгIав деша. Цудухьа цIена лебац цо эрсий мотт. Цунна новкъостал де деза. Малав шох цунна гаьна воаццаш вахаш?

— Со ях, — аьле хьалгIотт жугIара бIаргаш а долаш, керта ши кIажарг а йолаш йола йиIиг.

— Дика да. Саратова Женяс Махьмуда новкъостал дергда. — Ийча гургал тох.— Марша гIолда шо, бераш!

— Маршалца яхийла! — оал бераша массане а цхьатарра.

САББАРАХ улицаха дIаболх Женяи Махьмуди.

— Кино ухий хьо? — яхаш хетт Женяс.

— Ахац.

— Театре? — Цо юха а «ак» аьле корта лостабу.

— Цирке хиннавий хьо хIаьта?— Хьалха санна корта лостабу Махьмуда. Юха а сецаь, ший доккхийча бIаргашца кIиръенна Махьмуда бIарахьож Женя.

— Ма тамаш я из. ДIахо йодача хана ишта ваха йиш яц, — йоах цо воккхача сага тара ала а гIерташ. Махьмуд, бехке волаш санна, Женяна бIарахьеж.

— Кхоана 11 сахьат даьлча цирке гIоргда вай. Кхетий хьо?

— Кхет,— аьнна корта лостабу Махьмуда. ТIаккха ужаш дIа-са къаст.

ДОККХИЙЧА алапашца яздаь да: «ЦИРК ГОМЭЦ» аьнна. Пенашта меттел гобаьккха йийцаь яь саьргий карт я топпарца хьаха а хьаьха, цу тIа кIир а техаь. Цунна тIехь гата бухь ба. Ашараш лекх. Хадданза цига хьатIаух барзкъах дика кийчбенна бола нах. Бераш а дукха да. ХьатIабоагIа Мума, Пада, Махьмуд, Женя, цун да, нана.

Гой, йоаг прожектораш а, дукха лампаш а. Къегаш никель даьккха цхьа «тамашне» аппаратура я. Махьмуд цец-ама а ваьнна вагIа. Из цхьан метте соца ца луш дIа-са хьувз, массе а оагIора хьежаш ва. Падас дIакхайда цунна тIера бIегIинга кий Iойоакх, цхьабакъда, Махьмуда цу сахьате из юха а тIатулл. Падас из цIаькха а хьайоакх.

— Гаций хьона — берригаш а кийнаш йоацаш багIа! — йоах Падас.

— Цар кортош-м даьнна да! — духьал йист хул Махьмуд.

Артисташ цирке ловза болалу.

— ДIакъовла хьай баге, — йоах Падас вешийга шорттига.

— Фу?.. Сацал хьай! — йоах Махьмуда эгIаз а ухаш. Цец-ама а ваьнна артисташта бIарахьежжача вагIа из.

„Комсомольски“ совхозерча комсаш лелаерий балха хьакъехья

«Калиновски» совхоза 1-гIа отделени хиннача 1958 шера февраль бетта йиллай «Комсомольски» совхоз. Совхозера дукхагIа бола болхлой керда а практически балха опыт йоацаш а нах ба.

Юххьанца дукха халонаш кхоачамбоацарадш нийслора тха балхаца бригадирашта а кулгал деш болча кхыча новкъосташта а шоай гIулакх ца довзар бахьан долаш, хIаьта иштта комсаш лелаяра говзал йолаш бола болхлой ца хилар бахьан долаш а. ДукхагIа бола бригадираш кхычахьа болх баь опыт йоацаш шоаш дийша балларца балхаш тIа баьхка бар. Цул совгIа тоъаш бацар болхлой а, болаш болча болхлошта чуIе моттигаш яцар, гаьнашта молхаш етта опрыскивателаш яцар.

Дуккхаза а уйлаш е йийзар дирекцени партийни организацени халонаш яле а, совхоза хьалхашка латта декхараш кхоачашдар духья хIара сагах, хIара машинах пайда дикагIа фу дича эцаргбар-хьогI, яхаш. Цу гIулакха укх шера юххьанцара балхаш дIадолалуча ханна тхоай совхозера отделенеш дIа а яьха, тар ма лу бригадаш дикагIа чIоагIйир оаха. Из дар бахьан долаш дикача болх лоех вола 7 саг тIа а кхийтар тхона, хIаьта 114 эзар сом паччахьалкхен ахча боахама кхо а дир оаха. Цул совгIа, отделенеш дIаяхар бахьан долаш бригадирийи бригадай членийи шоай балхах бола бехктокхам лакх а белар, дирекце деш дола доал боахама гарга а эзар.

ЧIоагIа теркам тIабахийтаб тха совхозе низкъалча балхашта механизаци яра. Цунах боккха пайда баьлар тхона бIаьстан юхьера балхаш оаха деча хана, хIаьта дIахо йодача хана тхоашта цунах кхы а дукхагIа пайда баргхиларах дог тийша а да тхо.

Укх бIаьсти комсашта тха де дезаш хинна балхаш дар 643 гектар лаьттагIара мукъайоаккхилга, 30 гектар долча лаьтта керда комсаш дIайогIилга, 250 гектар йолча комсашта шолгIараш йогIилга, 400 гектар йола комсаш хьалъехкилга. Кердача тайпара къахьегам вIашагIболлар а балха механизаци яр а бахьан долаш, юкъ-юкъе гIор а еш, бIаьсти ца йоалаш дукха гайнаяле а, цу балхах тхо дика лоархIаду.

Комсашта деча балхех берттера дар да гаьнаш йоIилга. Ший ханнахьа а дика а яьIача дика дегIа а йоагIа сом а лу комсаш. Каст-каста нийслу комсий гаьнаш лаьттанна кIалхара хьамукъаяьха яьнначул тIехьагIа, яIа ховш бола нах ца нийслуш, комсаш ца йоIаш тIехьайолхаш, хIаьта ханнахьа комсаш ца яIар уж дегIаяхкара доккха эйп да. Оаха хьалххагIе а гIайгIа йир цун. Iай къаьстта курсаш вIашагI а ехка, 85 саг кийчвир оаха гаьнаш яIа ховргдолаш. Цудухьа укх шера ший ханнахьа чакхдаьлар тха из гIулакх.

БIаьстан юхье балхаш деча хана дуккхача болхлоша хьахьекхар комсий гIулакх дика довзаш шоаш хилар. Царех ба 5-гIча бригадера гаьнаш йоIаш бола Ивасенко Екатеринаи Аннеи, Пелипенко Валентини, 1-гIча бригадера Мухматова Шайхи, Васютина Анна, 3-гIча бригадера Порядина Евдокия, Зелимханова Менхи, 4-гIча бригадера Луценко Мария 2-2,5—3 норма кхоачашъеш.

КДП-35 яхача тракторни агрегато (тракторист Атаев Iусман, гидробурщикаш Зайтаев Билали, Байтимаев Зайндии, Халиков Артеми, Бетмирзаев Сайт-Хьасани) хIара денна 1400—1500 шолгIар IойогIар, нормах йогIа езараш 530 мара йоацача.

Ужжамо дика хIамаш дукха да тха дувца.

Совхоза къонача коллективо декхар тIаийцад укх шера 1600 тонн хургйолаш комсаш дика хьувкъа а яь, Даьхенна дIаяла аьнна, хIаьта из ший декхар цо толаме кхоачаш а ду.

Цхьабакъда, керда совхоз юллача а совхоза хьалхашка латта декхараш кхоачащдеча а халонаш нийслу тхона хIанз а. БоаррамагI болх дIабахьара, кхы дIахо йода ха ца йиийцача а, укх 1959 шера тхона эш кхы тIа: ВУМ-60 яха 5 нух, комсашта болх бу ПУМ-6 яха 6 нух, тIехьадувза нохараш — 2, комсий йовкъаш оахка 8 культиватор, опрыскивателаш. Цу техникаца совхоз Iалашъе декхарийла я совнархоз.

Кхы а вогIа латт комсаш тIа балхаш деш бола болхлой чуIеча цIенощца а кхыдолча культурно-бытовой гIулакхашца а Iалашбелга.

ХIанз а хьалъе йолаяьяц укх шера хьалъе езаш хинна школа, больница, клуб, столови, общежити, детсад, бани, механически мастерской, магазинаш. Кхы а вогIа да, 1959 шера капстроительствона лаьрхIа хьахийца хинна 13 миллион сом ахча совнархозо дIадаьккхар, ахкан кинотеатри чуIе 40 цIаи хьалдара 250 эзар сом мара юхе а ца дуташ.

ХIанз тхо долча бахаш 300 дезал ба, кхы тIабахкийта лаьрхIа 300 дезал а ба. Цу 600 цIа дахача моттиге е столови а яц, е школа а яц, хIаьта 400 дезалла чуIе моттиг а яц. Укх шерре а хиланза даргдоацаш да уж хIамаш, цхьабакъда совнархозо йоакхо яц цар.

ЧIоагIа догдаьхадар оаха тхоай шефашка — комсомола обкомага. Царга даьхар а дайра.

Совхозе балха волаш аз мел йоаккхача хана комсомола обкома секретарех саг а е обкомера цхьаккха болхло а вайнавац сона совхозе вена.

«Комсомольски» совхозерча комсаш лелаеча болхлоша совнархозагара а тха шеф йолча ВЛКСМ обкомагара а дех къона боахам хьалбара шоашта новкъостал дар.

В. САВЧУК,
Наурски районерча «Комсомольски» яхача комсий совхоза директор.

Дика Іунал дойя, дукха сом чуэцаргба гурахья

Тха бригада хьалхашка латта декхар да, сомий гаьнаш дикагIа латаргIйолаш царна мел эшаш дола гIулакхаш дар. Уж да — гаьнашта гонахьа лаьтта хоарцадар, царна кIир тохар, ерригa беш ахар, макха баккхар. Сома лазар кхетаргдоацаш молхаш тохар. Йокъаенна ткъовронгаш дIаяхар. Уж балхаш де тха бригада дIайолаелар апрель бетта хьалхарча деношка.

Лоацца хана, 8 дийнахьа аха езача 164 гектарах 100 гектар совгIа сомий беш аьхай. Бешарча гаьнех аханешта гонахьа лаьтта хоарцадаьд. Ерригача гаьний йокъаенна ткъовронгаш дIахоздаь яьннай. Гаьнашта молхаш тоха йолаяьй, из болх пхе дийнахьа чакхбаккха лаьрхIад.

Бригаде дика къахьегаш болхлой дукха ба. Гаьнашта гонахьара лаьтта хоарцадеш бола кхалнах Мерзуева Бушаи, Исаева Тамари къаьстта дикача балхаца гучабаьннаб, цар хIара денна норма 170 процент кхоачашъю, царел тIехьа ца бусаш къахьегар гаьнашта кIир тохаш хиннача Аюбова Оашаси, Хумашева Лакоси.

Тха бригадо беррига низ тIабохийташ къахьег, дика Iунал а даь укх семилеткан хьалхарча гурахьа дукха сом чуэцара.

Х. АНЗАЕВ,
Ачхой-Мартанерча «Новосельски» яхача совхоза 7-ча бригадан бригадир.

Тхьога язду

Дукха ха йоацца Грознерча Ленина цIерахча культуран Дворецa лекционни зале Г. Николаевас яздаь «Новкъара къовсам» яха роман дувцаш дешарий конференци хилар. Дукха болх бир культуран Дворецa библиотеко цу гIулакха чийчо еш. Хьалххе эшаш дола книжкаш хержар, дешаращца къамаьлаш дир, и. кх. дI.

Г. Николаева вахарах а балхах а къамаьл дир хьалха № 6 йолча школе литература хьехаш хиннача хIанз пенсионерка йолча Коктынь Вера Дмитриевнас. Роман дувцаш къамаьлаш дир инженера Златорунске, № 2 йолча технически училищен дешархочо Поповс, ГрозНИИ болхлочо Гольдштейна иштта кхычар.

Дика чакхъялар конференци.

П. ПОПОВ.

* * *

Грознерча машин-наькъа отделене дика вIашагIделлад железнодорожникашта дикагIа йола балха методаш йовзийтилга.

Машин-наькъа гаьна доацаш дагIача техника ЦIагIа Iурра дешз сарралца тайп-тайпара машин-наькъа болхлой хул. Укхаза дикагIа болча болхлоша а коммунистически къахьегама бригада, аьнна цIи тиллийта къовсам лоаттабераша а шоай балхах къамаьлаш ду. Транспортерча балха дикагIа йола методаш йовзийташ дика новкъостал ду болхлошта каст - каста хьокхача технически кинофильмаша.

С. ВОРОНИН.

* * *

Наьсарен района СурхотIарча медпункте цхьа лори цхьа сестраи мара бац. Кхо эзар саг вахача юрта цIагIа цамогаш уллача сагага хьажа меттел медпункте хьабаьхкараштa дарба де а кхец цар.

Цамогаш улла саг волча баха лорий транспорт яц. Наьсарера молхаш я а уж ши саг ух. СурхотIе гаьна я, цига болх бе раьза волаш саг вац, яхаш сатийна Iеш ба Наьсарен райздрава болхлой.

М. АУШЕВ.

* * *

ХIара кIиран диъ дийнахьа хий доацаш хало хьег Наьсарен бахархоша. ВIаштIа кхаь дийнахьа болх бу бане. Из болх бе йолаялалехьа цхьа ди хьалхагIа дIакъовл хий. Цу диъ дийнахь яьсса ведараш а йолаш лелаш нах хул.

Бани района центре эшаш я, бакъда хиланза даргдац хий а. Из ха деза района кулгалхошта.

Д. ОЗИЕВА.

* * *

Март бетта МагIалбикерча почте «Сердалои» «Ленина байракхи» яхача газеташта язвеннав со. Бакъда, 4-ча апреле газеташ хIана дахьац сона, аьнна хатта вахача почтан подписной отдело сона жоп делар: «Сердало» бетта кхозза мара арадалац хIанз а кхаьчадац, хIаьта «Ленина байракх» почтальон цамогаш хилар бахьан долаш денадац, аьнна.

Февраль бетта «Сердало» газета тIа дийцад МагIалбикерча почтан кхоачамбоацараш. Маца тоалургба цун болх?

С. ТЕБОЕВ.

* * *

Дукха ха йоацаш № 1 йолча Шалински юкъерча школе изобразительни искусстван кружок вIашагIъеллай. Урокаш йистеяьнначул тIехьагIа дешархой сурташ дехка Iомалу цига. Кружока кулгалдеш ва дика сурташ дехка ховш вола школан хьехархо Стойлов П. П. Шийгара дика говзал гучаяьккхай 8-ча классерча дешархочо Мустаев Султана. ЗIамига волаш денз из гIулакх чIоагIа дукха дезаш ва из. Кружокерчул совгIа цIагIа а дукха болх бу цо сурташ дехкаш.

Районе хиннача дешархой изобразительни искусствон выставке хьалхара моттиг а дика совгIат а деннад Мустаевна. Школа йистеяьккхача художественни институте деша ваха лаьрхIад цо.

Б. ЗАНГАЕВ.

ЮРТАШИ ГОРОДАШИ ТОАЯЬ ХОЗЪЯР— ЕРРИГАЧА ОБЩЕСТВЕННОСТА ДЕКХАР ДА

* * *

Грозный хозъе лаьрхIа...

Гаьнаш дIайогIарнеи масса йола моттигаш цIенъярнеи месячник кхайкаяьй Ленински районе. Месячника хьалхарча деношка дика къахьийгад цхьайолча предприятей, организацей, дешара заведеней коллективаша. ДIаегIай 1350 га, 8 эзар кIотарг, 30 эзар квадратни метр лаьттан тIа зизаш. Дукха балхаш даьд укх апрель бетта 4, 11, 12 деношка арабаьннача наха Комсомольски, ВЛКСМ 30 шу яхача, 48-ча школа юхерча скверикашка. Иштта дика къахьийгар комсомола хьалхленца берий городокера цхьа километр дIоахал дола ор цIендеча хана нефтяной, педагогически институташкарча, нефтяной техникумерча студенташа, № 5, 48, 14 йолча школашкарча дешархоша, иштта кхыбараша.

Хьалхарча кхаь воскресникашка дакъа лаьцар 10 эзар совгIа саго.

Цул совгIа, дуккхача предприятеша тоаяь, цIенъяь дIаоттаяьй шоай территореш.

Къаьстта белгалбаккха безаш ба Ленински районни Совета депутат волча нов. Ф. Д. Пятибрата (Главвторчермет) ший коллективаца Пушкина цIерахча улица тIа баь болх. Цига даьча балхаша хьокхам лу миштa де деза гаьнаш дIайогIарнеи улицаш цIенъярнеи балхаш.

Бутт дIабодаш латт, цхьабакъда районе кхы дуккха а гIулакхаш да чакхдаха дезаш. Гаьнаш дIайогIарца а кхыча балхашца а тоае езаш я Менделеева, Х. Нурадилова, Тбилисски улицаш. Массанахьа дIадийна даьннадац зизаш а.

Уж гIулакхаш кхоачащдара новкъостал де декхарийла ба предприятеш, организацеш хинна ца Iеш, баха нах, дешархой.

Улица тIа дIаегIа гаьнаш, зизаш, кхыбараш лораде деза хIара саго. ДIахо йодача хана а вай сийдола город хозъяра лоархIаме гIулакх да из.

А. МАРКОСОВ,
Ленински райисполкома председатела заместитель.

Сурта тIа: Пушкина цIерахча улица тIа гаьнаш дIайогIаш боахк Ленински районера къахьегамхой.

Комсомольций инициатива

ШоллагIа шу да Надтеречни районерча Лакха-Новре клуб йоаца.

Комсомольцаша соахкe а шоай кулгашца хьалъе лаьрхIадар из, цхьабакъда, «Надтеречни» совхоза директцес цар инициатива хьал ца лацар бахьан долаш лард йолла сангар яьккхача юкъахбисар болх.

Сатийна Iанзар комсомольцаш. Партен XXI-ча съезда материалаш ювцаш хиннача шоай собране виийхар цар совхоза директор нов. Маринюк. Цу собране комсомольцаша директорага аьлар клуб шоаш хьал а ергья, цунгара новкъостал а деза, аьнна.

Из собрани хинна дукха ха ялалехьа кIирандийнахьа комсомольцийи кагирхойи доккха воскресник хилар. Совхоза директора болх бе 8 машин а ейтар, ше а вера. Воскреснике дакъа лоацаш 80 саг вар. Массехк бригада йир царех. Цхьабараша жагIа а, цемент а, хий а тIакхухьар, вокхар маркхал бора.

Iурра дешз сарралца делкъийна хIама даа а юкъах ца боалаш къахьийгар кагирхоша. Цу дийнахьа 200 сага лаьрхIа еча клуба лард еллар.

ШоллагIча кIирандийнахьа 100 саги 5 машини 2 подводи яр болх беш. Делкъийна строителаш болча района культуран Цен агитбригада ера. ЧIоагIа хьинаре къахьегаш а сакъердаме а чакхдаьлар из воскресник а.

Цу шин дийнахьа клуб хьалъеш де дезача балхех 12 процент балхаш дир.

Комсомольцашеи кагирхошеи 1-ча июнага йистеяккха лаьрхIад клуб.

С. БЕРДУКАЕВ,
ВЛКСМ Надтеречни райкома секретарь.

*

Гаьнаша хозъю юрт

Надтеречни районерча Знаменскерча культуран Цен директора нов. Х. Ахмадовеи, комсомольски организацен секретара нов. Ц. Солтухановеи инициативах болабелар культуран Цен территоре тIа гаьнаш а егIа из тоаяра болх. Цар лаьрхIар юрта баха нах вIашагI а теха царна «Гаьнаша хозъю город а юрт а», яхача темах лекци еша. Цу темах плакаташ а кийчдир культуран Цен болхлоша. Боккха пайда баьлар цу тайпарча кхетама балхах бахача наха.

Сихха дIайогIа гаьнаш гулъе болабелар уж. Совхоза новкъосталца 3000 га езар, тIаккха воскресник а даь культуран Ценна гонахьа 250 гаи, центральни улицагIа 300 гаи, бахача наьха коашка 2450 гаи дIаегIар цар. Цу воскреснике хьинаре дакъа лаьцар юрта бахача наха а юртарча комсомольцашеи кагирхошеи а.

Х. БЕРСАНОВ.

Унахцlено лораяра духьа

— Халкъа унахцIено лораяра чIоагIа лоархIаме гIулакх да гаьнаш дIайогIилга — аьнна доладир ший къамаьл болхлой профсоюзни собране Наьсарерча республикански туберкулезни санаторен керттерча лоро Котиев Мурада. Къаьстта белгалъяьхар цо боча-бIарий гаьнаш. — Цар фоно кхайкора бациллаш-коха палочкаш йоаю, хIаьта вай санаторий кхайкорах бола нах берзабеш а я,— аьлар цо.

ШоллагIча дийнахьа, кхы дIахо тIехьа а ца доаккхаш боча-бIарийи декоративни гаьнаш а ена санаторе ков дика цIен а даь, уж дIайогIа болабелар медицински болхлой.

Санаторен коа а гобаьккха гонахьа а аллейкаш а еш 1 гектар бIарий, комарий, каштаний, гIамгIай гаьнаши зизаши дIадегIар. Наькъа оагIорахь санаторенна хьалхашка цхьаькха гектар оахам а даь, сомий беш а дIаегIай.

16-ча апрелера денз цамогаш бола нах хьаэца йолаеннай санаторий. Дика кийчо йир укхаза цу денга, хIаьта нах чубахкалехь, ерригa гаьнаш дIаегIа довла деза вай, аьнна социалистически яхь а лаьца кхы а гаьнаш дIаегIар санаторе коллективо. Царна юкъе дика болх барца белгалбаьлар Лаптева Нина, Резинькова Евдокия Гарчханов Махьмад, Дудургова Чаба, Чистякова Ольга. Цечоева Хадишат.

— 4-5 шу даьлча-м вай санаторех «Хьун санаторий» хургья, моллагIча хьун здравницаца къовса йиш а йолаш—йоах санаторе месткома председатела Н. Гарчхановс.

Къахьегамхой унахцIено лораяра а санаторе болх дика тоабара а, ше балха веча денз, ший ерригa лора говзал, низ, хьинар тIадахийта къахьегаш ва Котиев Мурад. Укх шера 25-ча марта халкъа унахцIено лораеча дика гIулакхаш дарах НохчГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо сийлен грамота еннай цунна.

А. КУРКИЕВ.

Байдда хьачу боагIа дуккха а жуккаргаш. Царна юкъе бераш а да. Лаьтта а, феца а, трапеце тIа а тамашне ловзарш ду цар. Махьмуд чIоагIа цецваьннав. МугIарч уха къоарза майкаш я къегаш. Царех бIаргашка а къоарза боад увттар...

ДIайолалу керда номер. Виткъача кIаьнка, вIалла тIехк ца йоаллаш санна, ший дегI сеттаду лакхача бархат техаьча истолга тIа. ТIадувхаш геттара чIоагIа къегаш цIе барзкъаши тIатуллаш йIаьха лаба а йолаш цIе фуражки я цун...

ЦIаболх—Махьмуди Женян хьалхен, боккхагIбараш — тIехьен.

— Мишта хийтар хьона? — хетт Женяс.

— ЧIоагIа хоза хийтар! Фу оал цига ловзача нахах?

— Артисташ оал.

— Ма хоза дош да-кх из а! Из деррига а динза-м ца Iе-кх! — йоах Махьмуда чIоагIа безам а баха. Йийг цецъяьнна цунна бIарахьеж.

— Хьайла фу дага ва! Цар-м шоаш мел йоаккха ха из гIулакх Iомадеш йоах!

— Аз а йоаккхаргья ерригa ха из Iомадеш! — йоах Махьмуда, бIаргаш сийрда а даьнна.

ЦIАККХА А ДАРГДОАЦАШ, ИСКУССТВАХ ДОГ ДЕЛАР КIАЬНКА

БИЙСА. ЦIагIа баьде я. Махьмуд сатем байна, метта хьувш ва. Нана гIатта а гIетта цунна дIатIайода, хьаь тIа кулг дулл.

— Фу даьд хьона? ХIама-х мича лаз хьа?

— Лазац, — шорттига йист хул кIаьнк.

— Тхьовса хIана тхьовсац хьо?

— Нани, эцаргдий Iа сона къегаш дола барзкъаши цIеча телата лаба йола фуражки?

— Айя, са дукхавахарг, хьона сенна деза цIе барзкъаш? Фу фуражка я Iа ювцар?

— Сох артист хургва, нани!

Баьдечара чIоаггIа хьайист хул да.

— Хуллашехь а туркий паччахьа хилча толацарий-теш хьона? Тхьовса хьайна, Iовдал. Хьайла, фуд ма хой хьона дага-доаллар.

ШКОЛА наIарга хьалтеха плакат доал: « Музыкальни школе деша дагIача берашца вIашагIкхет тахан».

Зал. Сцена тIа иллеш доахаш латт музыкальни школера бераш.

Кагийча зрителаша чIоагIа лерг дилла ладувгI царга, тIоараш детт.

Махьмуд кора юххе, саьн чу вагIа. Иллеш доахаш латтарашка, цхьацца - цхьацанега хьожаш, хьежаь чакхвоал из. ЦIаьхха Женена тIаотт цун бIарг. Цецваьнна ваьгIачара хьалгIоат из. Женя я-кх из! Иллеш доахаш латт. Елакъеж...

МАХЬМУД ший цIенна юхе. Кулгаш лаьтта а оттадийя, когаш пенах дIа а гIортабийя, кулгаш а лувзаш цу пена дIоаххала ваха гIерт из. Терко а йоацаш, шоай цIен дIоаххала ваха ваьлча, лоалахой цIен пена тIа боал цун когаш. КIир техаьча кIайча пен тIа цун когий Iатташ юс. ТIеххьара а цун ког кора кизга тIа отт. Кизга дох... Кхеравенна Махьмуд веде цIентIехьашка эккх.

ЦIенна хьалхашка латт кхалнах, Бикату. Кора кизга дехаьча цIагIара цIен-нана латкъаш я:

— Гой, мегаргдий иштa! АьрдагIа лел кIаьнк. Дукха кIир йийттай аз цо цIен тIа ю Iатташ йоаеш. ХIанз кизгаш а чуахийта ваьннав!

ГIараш ювл:

— ТIелга тIа ваьккхав!

— Човхам бала саг вац!

— Хиланза баргбоацаш-м бац из «човхам»? Кхы хулиган а яц из. Цо-м дIаальча а кхетадергда! — аьле юкъе йоагIа Вера Павловна.

— Са мар чIоагIа шиш болаш саг ва. Цунна ер дIа ца хайтар дех аз шугара!.. Айса кIир а тохаргья аз. Кизга бIалг а дIатохийтаргба... — дехар ду Бикатус.

Махьмуди Женян цIен тIехьашка ба.

— ХIанз а дIабаханза бий уж? — хетт Махьмуда.

— Нана мара ца юсаш, вожаш дIабахаб. — Бикату пенах кIир тохаш йоал. — Дадиса хьа, ма артист а ва-кх!..

ТЕАТР. Хьалтеха реклама йоал: «Василиса Прекрасная». Цу юххе хьувз Махьмуди Вадики.

— Фу деш лел вай укхаза, дIачудаха ахча ца хилча! — йоах Вадика.

— Ахча доацаш а чудовла хьеж вай?.. — йоах Махьмуда.

— ХIаа! Воха а лург ма ва хьона! НаIарга билеташ хетташ латтача кхалсаго етте, е кийнаш дIайоахе?— Вадик лоархIавац из де. ТIаккха Махьмуд, хьаьккха ший фуражка тIаьн-кIал а елла, дуккхача беращца хьоккхавенна контролера юххе гIолла дIачуэккх. Из санна дIачуэккха веннача Вадика хIама кхет.

ДИТР-а наIар тIа «нефтяникий художественни говзалашка хьажар» аьнна тIа а яздаь кIада доал хьалтеха.

Махьмуд латт наIарга.

— Ва къонах, совнагIа билет дац хьога?...

— Сесаг, дIачувига со хьайца.

ЦIеча Эскара командирий цхьа тоаба йоагIа.

— Шоай ва а аьле дIачувига со! — аьнна хьоасталу Махьмуд.

— Ва а ва хьо-м тха, кхы хьанав хьо хIаьта! Волле — йоах вела а къежаш тIемахочо, балма тIа кулг а дилле дIачувуг цо гIозваьнна кIаьнк.

БОКЪО ЙИЙЦАЬ А, ХОАРЦО ЙИЙЦАЬ, А ФУННАГIА ДАЬ А ХIАРА ДЕННА-ДЕННА МОЛЛАГIЧА А ЦХЬАН ПРЕДСТАВЛЕНЕ ВАХА ГIЕРТ МАХЬМУД

МАХЬМУДИ Женен школера чубоагIа. Баь тIа кхаьчача книжкаш Женега дIа а денна, дIа а ведда когаш урагIа а бахийта, кулгаш тIа а этта дIаволалу. Цергашца кIай зизилг хьа а даьккха, хьаура а этта, из зиза Женена лу цо.

— ТIехк йоацаш санна ма дий хьа дегI-м! — яхаш цецъювл йиIиг.

— Артист а хинна илли доахаш хьо бIарга ма яйрий сона.

— Сога лоалахарча кхалсаго «шелалга яьнна къаж-къайг санна»... ва хьо йоах, — яхаш кад Махьмуд.

— Оаз во йоагIа йоах хьа? — хет Женес. Махьмуда «хIаа», яхаш, корта лестабу:

— Ма чIоагIа ловра-кх сона а цига ловза!..

— Iа фу дийя,—оал йиIиго цIаьхха, — тха музыкальни школе балет Iомаеш йола класс хьаелл. Волле, гIо вай! Хьо вIалла дувцилга а йоацаш дIаэцаргва!

ХОРЕОГРАФИЧЕСКИ студен класс. Махьмуд хIамаш тIаювхаш воал. Женя, фуд ер аьлча, санна, хьехархочоа бIарахьеж.

— ХIара дийнахьа, сайрийна 5 сахьат даьлча заняте ухаргва хьо, — йоах Махьмудага хьехархочо. — Дика болх баьб Iа, Женечка ер укха ва воалаваь. Башха дика Iомалургволаш кIаьнк ва ер.

ГIаддаха улица новкъа ара а даьнна, кулгаш а лийцаь даьдда чудолх бераш.

ШОАЙ коа юкъе ягIа йоккхача комар тIа воал Махьмуд. Цо йиш лекх, цхьан кога тIа увтт, ткъовронах ностараш а тайсе Iочуоллалу. Лоалахой коашкара нах цунга хьежаш ба. Цхьабараш бел, вокхар бехкаш доах.

— Сацийта из ловзар! Аз даьга дIааргда хьа! — яхаш кхерам тувс цунна нанас.

Коа ни! а теха хьачувоал да. БIарг кхет цун Махьмудах.

— Iовала тIера! — цIогIа тох дас. Кхеравалархь, соца а ца луш, Махьмуд комар тIара чукхет. Батт цIеша йизаь я, бIаргех хий ух. Хий кхерзаь кIаьнк цIенвеш йоаллача нанас эгIаз а ухаш йоах:

— Ишта унзардаккха мегаргда бер!

— Сона кIордадаьд цун харцахьа лелар! Кхы хьо соцаш веце, аз тIера цIока Iоэцаргда хьа! — яхаш, Махьмуда тIачувх да. — Фу школа я хац дага ехар, корта а ца Iомабеш, когаш хьекха Iомаву школа! Дер довр мара кхы хIама а дац из! Аз бокъо лац хьона цига аха! Тахан денз дIа, ха мукъа йолча хана Iатта барда кхухьаргба Iа. БархI ведар... Кхы кIезигагIа йоацаш! — Ишта приказ а денна, да цIагIа дIачувода.

— Лайзаь ваьлар хьо хIанз... — йоах Бикатус, дег тIа эгIазал а йоацаш.

— ФуннагIа хуле а со студе ца ухаш-м Iергвац! — йоах шорттига Махьмуда, мераж хьачу а увзаш.

ЕЗА КОРОМЫСЛО белаж тIа а уллаш, юкъ а сеттаеш, ведрашца барда бахьаш воагIа Махьмуд. КоанаIарга цунга хьежаш латт нана. Хьийдда цунна духьал а яхе, ведараш хьаэц цо.

— Нани, хIанз цIаькха юхавахача ялх ведар ена ма воалий со, тIаккха гIоргва со, мегаргдий?

Наьна бIаргаш гIайгIане да.

— Воле хIаьта, тахан кхы ма я,— аьле жоп лу нанас,

Махьмуда цун пхьарс мархIа а белле барт боакх.

БАЛЕТНИ класс. Станокана юххе латташ маIа бераш да. Царца Махьмуд а ва. Пианино йиш я хозаш.

Ше дагар массаза ду ши тIоара вIашта а тохаш латтача хьехархочун гIар я хозаш:

— ЦаI, шиъ, кхоъ! — ЦаI, шиъ, кхоъ! Бераш упражнени еш да.

Юккъе кхаьчача гIолла, цIаьхха кулгаш Iочудолх Махьмуда. Унзарваьнна хьеж из. Хьехархо а бераш а Махьмуд хьежача оагIорахьа дIахьож. НаIарга латташ Iалисултана доккха, цIимхара дегI гу царна. Лоацига хачилг мара кхы хIама тIа а ца дувхаш вола Махьмуд корах араэккх.

— Ишхоев вий хьо? Махьмуда да? — яхаш хетт хьехархочо.

— Сай кIаьнк укхаза ахар ловш вац со... — йоах Iалисултана цIимхара.

— ХIана! ЧIоагIа дика кхеташ кIаьнк ма вий из! Из мара кхы нохчий бер а дац тхоца! — аьле духьала йист хул кулгалхо.

— Нохчашта лораш, агрономаш, инженераш эш... ХIаьта жукккаргаш эшаш бац! Уж сеттораш цунна ма Iомае ях аз, — йоах эгIазвахача Iалисултана.

— Дукха ваха хьо, воккха саг, ца кхеташ лув хьов! Хьона хеттача бесса атта оаха Махьмуд хецаргвац! Цу тIа а оаха кийчдераш, жуккаргаш а боацаш, балета артисташ а ба!

— Из башха а дац! Аз, Iалисултана, иштта дIаях из, яхаче, из иштта хург а да. — Из дош а аьнна Iалисултан аравоал.

БАКЪДА, ШОЛЛАГIЧА ДИЙНАХЬА А МАХЬМУД ВА А ВЕНА СТАНОКА ЮХХЕ ШИЙ МЕТТЕ ДIАЭТТАР

МАХЬМУД, хьавел сона юххе, — аьлар хьехархочо перерыв а хинна бераш арадаьнначул тIехьагIа.

— Коч тIера Iо а ца йоаккхаш хIана воал хьо?

Махьмуд йист хилац. Хьехархо коч хьал а айяь хьож цун букъага. Дийттаьча тIехкара шувнаш дада букъа тIа...

— Дас йийттай хьона? — хетт цо. Махьмуд йист хилац, бIаргашка хий кхехкад.

—Цхьан юккъа хьа ца ухаш цIагIа Iийча бакъахьа хургвацар-те хьо? — аьнна, тIехкарашка гIолла мархIа вол цо кIаьнк.

— Ухаргва со! — аьле хьадда жоп лу цо, корта Iочу а бахе, хIаьта басилгаш тIа гIолла хийцаь хи тIадамаш Iоух...

(ДIахо додар хургда)

Вай дахар хозагIа хилийтара...

Мехка гIолла гIа боахаш йода бIаьсти, семилеткан хьалхара бIаьсти!

Партен XXI-ча съезда решенеша дегаш гIоздаьха советски нах керда совгIаташ кийчдеш ба бIаьстан а къахьегама а дезача денна — 1 Майна.

ЧIоагIа хоза хетт балхах мукъа а ваьнна, сомий лакхача гаьний кIийне Iохайча.

Тха нефтяникий город — МагIалбик тоаяра дикка къахьийгад дIаяхача хана, хIаьта а из кхоачам хиллал дац. Дукха я городе сагота, сапартIата йоацаш моттигаш. Кхоачам ба автостанци бIаргаяйча. Цун помещени бIеха я, бетта а цIен ца еш, тховгIа хьалийитта йоахкаш гIаьлей юхкаш а хул цкъаза. Станцен гонахьа бIеха я, Iоховша гIандаш дац. Цу гIулакхага хьожаш саг а вац.

Иштта во яр цхьан хана промысловин машин-наькъа станцеш а. Уж кхоачамбоацараш дIадаха лаьрхIар железнодорожникаша. БIаьсти йоаллашехьа а гаьнаш, зизаш дIадогIара балхаш доладелар машин - наькъа станценна, мастерскешта, служебни помещенешта гонахьа. Паровозни депон территори цIенъяь, хозъяь, дIаоттаяьй Назаровс, Машонкина, Стволинас, иштта кхыбараша. Хьалха нувхаши вIашкадийтта аьшкаши лаьттача моттиге хIанз сомий гаьнаш ягIа.

Къаьнача железнодорожника Д. У. Смирновс Подгорная яхача станце дIаегIай 20 сомий га.

Бакъдар аьлча дIайогIа гаьнаши сомий гии атта-м дац лаха. Бухгалтера Н. Г. Сафаряна ший бешара хьа а яьха 12 га ера боалаши, Iаьржа хьачи, гIамгIаши, уж скверике дIа а егIар.

Iай лоа хьекхача хана хала хул МагIалбикера наькъаш. Уж лорадергдолаш царна йисте гIолла гаьнаш йоагIа лаьрхIад къахьегамхоша.

Берригача советски наьха вахар санна тха городерча къахьегамхой вахар а ди тIехьагIа хозагIа хургдолаш хозъергья оаха МагIалбик.

Ш. ДАХКИЛЬГОВ.

26 гектар хулаш бола Iам

Сунженски районерча Троицкая яхача станице юххе гIолла бодача наькъа йисте бIаргаго йиш я керда баь хи Iам. Из баьб колхозникашеи, РТС-еи, Сунженски оросительни системай механизаторашеи. 130 эзар боабашки кхыдола хи тIа лела оалхазарашa кхаба лаьрхIад укх шера XIX-ча партсъезда цIерахча колхоза къахьегамхоша.

ХIанз Iама юххе хьаддаьд керда оалхазараш леладеча ферман эггара хьалхара гIирсаш.

Чехка а хукха а дулх луш дола оалхазараш дукхагIа дебадара шоай бола низ тIабахийта къахьег колхозникаша.

Из Iам боаккхаш а цIенбеш а кIаьдвалар фуд ца ховш къахьег механизатора нов. Шуликина.

26 гектар хулаш бола из оалхазараш леладу Iам сихагIа баь баккхара хьинаре къахьег 1-ча Мая сийна яхье баьннача механизатораша.

Н. ОЛИМПИЕВ.